

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra společenských věd

Bc. Lucie Kolompárová

Obor: Učitelství základů společenských věd a občanské výchovy pro střední školy
a 2. stupeň základních škol a španělská filologie

SEKUNDÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY A ŠPANĚLSKA

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Gabriela Medvedřová

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 25. dubna 2012

.....
Bc. Lucie Kolompárová

Na tomto místě bych ráda vyjádřila poděkování paní Mgr. Gabriele Medved'ové za poskytnutí cenných rad, připomínek, ochotu a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	8
1 Srovnávací pedagogika	10
1.1 Vymezení srovnávací pedagogiky	10
1.2 Předmět a metodologie srovnávací pedagogiky.....	12
1.3 Význam srovnávací pedagogiky	13
1.4 Česká srovnávací pedagogika	14
1.5 Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 97	15
2 Vzdělávání v České republice	20
2.1 Historický pohled na české školství.....	20
2.2 Česká vzdělávací politika	23
2.3 Organizace a struktura vzdělávacího systému ČR.....	27
2.3.1 Preprimární vzdělávání	27
2.3.2 Primární vzdělávání.....	28
2.3.3 Sekundární vzdělávání	28
2.3.4 Terciární vzdělávání.....	29
2.3.5 Vzdělávání učitelů.....	30
2.3.6 Speciální výchova a vzdělávání dětí a mládeže	31
2.3.7 Vzdělávání dospělých.....	31
3 Vzdělávání ve Španělsku	32
3.1 Stručná charakteristika Španělského království.....	32
3.2 Historický pohled na španělské školství	33
3.3 Vzdělávací politika Španělska	34
3.4 Organizace a struktura vzdělávacího systému Španělska.....	39
3.4.1 Preprimární vzdělávání	40
3.4.2 Primární vzdělávání.....	40
3.4.3 Sekundární vzdělávání	41
3.4.4 Terciární vzdělávání.....	42
3.4.5 Vzdělávání učitelů.....	42
3.4.6 Speciální výchova a vzdělávání dětí a mládeže	43
3.4.7 Vzdělávání dospělých.....	43

3.4.8 El Instituto Cervantes	43
4 Vyšší sekundární vzdělávání České Republiky a Španělského království.....	45
4.1 Instituce	46
4.2 Soukromé střední školství.....	50
4.3 Studijní specializace středoškolského vzdělávání.....	51
4.4 Příjímací řízení.....	53
4.5 Poplatky spojené se studiem a finanční podpora	55
4.6 Organizace a průběh školního roku	57
4.7 Způsob ukončení studia a certifikace.....	60
4.8 Další vývoj	64
4.9 Shrnutí.....	66
Závěr.....	70
Slovníček	73
Seznam pramenů a literatury	79
Prameny	79
Literatura.....	81
Internetové zdroje	84
Seznam obrázků a tabulek	86
Přílohy	87
Příloha č. 1 Schéma sekundárního vzdělávání ve španělském školském systému	i
Příloha č. 2 Počet žáků středních škol podle typu vzdělávání ve školním roce 1010/2011 (Španělsko)	ii
Příloha č. 3 Počet nově přijatých žáků na střední školy podle typu vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Česká republika)	iv
Anotace.....	A

Seznam zkratk

BI	bien (kvalifikační stupeň dobrý)
ČR	Česká republika
DELE	Diplomas de Español como Lengua Extranjera (mezinárodně uznávané diplomy ze španělského jazyka)
EE.OO.II.	Escuelas Oficiales de Idiomas (španělské jazykové školy)
ESO	Educación Secundaria Obligatoria (povinné střední vzdělávání ve Španělsku)
EU	European Union (Evropská unie)
EURYDICE	Information Network on Education in Europe (Informační síť vzdělávacích systémů a politik evropských států)
F.P.E.	Educación de Formación Profesional (odborné vzdělávání ve Španělsku)
IES	institutos de educación secundaria (španělské střední školy)
IN	insuficiente (kvalifikační stupeň nedostatečný)
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání)
LOCFP	Ley Orgánica de las cualificaciones y de la Formación Profesional
LODE	Ley Orgánica reguladora del Derecho a la Educación
LOGSE	Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo
LOPED	Ley Orgánica de la Participación, la Evaluación y el Gobierno de los centros docentes
LOU	Ley Orgánica de Universidades
MEC	Ministerio de Educación y Ciencia (španělské Ministerstvo školství)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
NT	notable (kvalifikační stupeň chvalitebný)
OSN	United Nations Organization (Organizace spojených národů)
PAU	La Prueba de Acceso a la Universidad (přijímací zkouška na španělské univerzity)
SB	sobresaliente (kvalifikační stupeň výborný)
SU	suficiente (kvalifikační stupeň dostatečný)

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
(organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)

VŠ vysoká škola

Úvod

M. Váňová vysvětluje rostoucí význam srovnávací pedagogiky: „*V současné době dochází k postupné internacionalizaci životních vztahů. Stále více lidí vyjíždí za hranice svých zemí, rychlé dopravní prostředky usnadňují spojení mezi vzdálenými místy zeměkoule, sdělovací prostředky bezprostředně informují o událostech na nejdlejších místech naší planety. Také velké průmyslové podniky, banky a pojišťovny operují na nadnárodní úrovni a dokonce armády jednotlivých zemí, jež vždy byly symbolem národní suverenity, se spojují pod praporem OSN a jiných mezinárodních organizací, aby zabránili rozrůstání místních konfliktů do mezinárodních rozměrů. Na tuto skutečnost musí reagovat také vzdělávání, jehož úkolem je nejen rozvíjet intelektuální a pracovní kapacity lidí, ale také je připravit na nové skutečnosti a přispívat tak i k utváření jejich postojů.*“¹ Srovnávací pedagogika je tedy na poli mezinárodních vzdělávacích politik nepostradatelným prostředkem při internacionalizaci vzdělávání. Tato diplomová práce spadá právě do oblasti srovnávací pedagogiky a využívá jejich metod.

Práce je věnována sekundárnímu vzdělávání České republiky a Španělska. Cílem je komparace této vzdělávací úrovně daných států. Umožňuje poznání problematiky srovnávací pedagogiky prostřednictvím výkladu o této disciplíně, popisu českého a španělského školství a podrobné analýze stanovené vzdělávací úrovně. Na základě těchto teoretických východisek je pak založeno samotné srovnání. Práce navazuje na autorčinu souběžně vznikající další diplomovou práci v rámci oboru Pedagogika – vzdělávací politika, která je zaměřena na srovnání terciárního vzdělávání rovněž České republiky a Španělska.² K napsání práce přispěla skutečnost autorčiny vlastní zkušenosti studia na Universidad Autónoma v Madridu. Autorku téma natolik zaujalo, že se rozhodla v dané oblasti pokračovat, práci rozšířit, a tím hledat společný bod pedagogického studia se studiem španělské filologie. Protože je autorka studentem učitelství pro střední školy, vybrala si pro komparaci právě tuhle úroveň vzdělávání.

V názvu práce je uvedena úroveň sekundárního vzdělávání. Ovšem je třeba podotknout, že přesněji z hlediska mezinárodní terminologie se jedná o srovnání

¹ VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2005, s. 7.

² KOLOMPÁROVÁ, L. *Terciární vzdělávání České republiky a Španělska*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, 2012. Vedoucí diplomové práce Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.

vyššího sekundárního vzdělávání. Název byl vytvořen na základě běžného označení středního vzdělávání. Označení není zcela špatné, jen je třeba jej upřesnit, aby nedošlo k mylnému zařazení obsahu práce i do základního vzdělávání (2. stupeň základních škol).

Jelikož není vždy podán vyčerpávající výklad některých kapitol z důvodu omezenosti rozsahu a zaměření práce, je na úvod každé z nich uveden přehled literatury, která se danou problematikou zabývá. Hlavním zdrojem informací práce jsou publikace autorů, jejichž předmětem zájmu jsou vzdělávacími systémy zemí po celém světě. Mezi často citované patří J. Průcha, E. Walterová aj. Dále je čerpáno z webových stránek ministerstev obou zemí a publikací, které jsou ministerstvy vydávány. Důležitými prameny jsou také platné legislativní dokumenty, jimiž jsou veškeré zdroje aktualizovány.

První kapitola podává informace o komparativní pedagogice. Zejména je soustředěna na její vymezení, předmět, funkci, historii aj.

Druhá a třetí kapitola je zaměřena na vzdělávací systémy České Republiky a Španělska. Vzdělávací systém je členěn z hlediska struktury dle Mezinárodní standardní klasifikace pro vzdělávání.

Poslední kapitola směřuje k hlavnímu cíli práce, komparaci českého a španělského vyššího sekundárního vzdělávání, které vyžaduje podrobnější rozbor dané vzdělávací úrovně. V závěru kapitoly nechybí shrnutí a autorčino vlastní zhodnocení a shrnutí.

Protože je v textu užito cizojazyčné terminologie, je na konci práce uveden slovníček, který slouží k přehlednému objasnění použitých španělských výrazů.

V první části diplomové práce při výkladu srovnávací pedagogiky, vzdělávacího systému a popisu vzdělávací úrovně je užita metoda deskriptivní. V praktické části je sekundární vzdělávání České republiky a Španělska podrobena metodě komparativní na základě analýzy této vzdělávací rovně. Kritériem srovnání je organizace a struktura vzdělávací úrovně. Komparace je v přílohách práce doplněna statistickými údaji.

1 Srovnávací pedagogika

Téma diplomové práce spadá do oboru srovnávací pedagogiky, jejíž význam vzhledem k mezinárodním vztahům neustále nabývá. S postupnou internacionalizací evropských zemí vzrostla tendence hodnocení všech oblastí života společnými měřítky. Pozadu nezůstala oblast vzdělávání. Z tohoto důvodu vzniká vědní disciplína, jež se v rámci mezinárodní vzdělávací politiky stává nepostradatelnou.

První kapitola práce je soustředěna na objasnění významu srovnávací pedagogiky, její definici, předmětu bádání, funkcím, metodologii i stručnému vývoji a českým odkazům. Protože je práce soustředěna na komparaci dvou evropských zemí, tak i tato kapitola směřuje především k evropské srovnávací pedagogice. Nejsou opomenuty poznatky o Mezinárodní standardní klasifikaci pro vzdělávání (ISCED), která se stala nástrojem srovnávací pedagogiky. ISCED je doplněna přehledem jejich úrovní, podle kterého postupují následující dvě kapitoly při popisu struktury vzdělávacích systémů komparovaných zemí.

Mezi významné autory, kteří se problematikou vzdělávací pedagogiky zabývají a o které se kapitola opírá, patří především J. Průcha, V. Jůva, Č. Liška a M. Váňová.

1.1 Vymezení srovnávací pedagogiky

Definic srovnávací pedagogiky je nesčetné množství. Před tím než budou některé uvedeny, je třeba upozornit na to, že existuje dvojí základní terminologie. Z anglického *comparative international education* je srovnávací pedagogika označována také jako komparativní.

Velmi výstižnou definici podává M. Váňová: „*Srovnávací pedagogika je pojímána jako jedna z pedagogických věd, a to věda multidisciplinární, která ze synchronního nebo diachronního pohledu zkoumá pedagogické jevy a fakta v jejich politických, sociálně ekonomických a kulturních souvislostech a porovnává jejich shody a rozdíly ve dvou nebo několika zemích, oblastech, kontinentech nebo celosvětově. Přitom usiluje především o lepší pochopení jedinečnosti každého pedagogického jevu v jeho vlastním vzdělávacím systému i nalezení platného zobecnění*

s cílem zlepšit vzdělávání.“³ To, že je srovnávací pedagogika vědou multidisciplinární znamená, že se opírá o poznatky a přístupy jiných věd. Na druhé straně i je samotné svými poznatky obohacuje. Mezi tyto vědy patří obecná pedagogika, dějiny pedagogiky, psychologie, filozofie, sociologie, ekonomie atd. Dále srovnávací pedagogika analyzuje pedagogické jevy a fakta ze tří pohledů. Ze synchronního znamená horizontálně simultánního, geografického a internacionální hlediska. Pohled diachronní je vertikálně chronologický, historicko-vývojový. A funkcionální pohled znamená, že vzdělávání je nutné vnímat v širším kontextu politických, ekonomických, sociálních, kulturních a náboženských vztahů, vlivů a závislostí.⁴

Podobnou srozumitelnější definici uvádí V. Jůva a Č. Liškař: „*Srovnávací pedagogika studuje výchovně vzdělávací soustavy jako konkrétně historicky určené modely výchovy a vzdělávání v určité společnosti a vzájemně je srovnává v celku i v jednotlivých dílčích ukazatelích. Tyto výchovně vzdělávací soustavy poznává a interpretuje s přihlédnutím k základním podmínkám ekonomickým, sociálně politickým, ideologickým i kulturním i se zřetelem k dosavadním tradicím.*“⁵

J. Průcha vyzdvihuje definici amerického komparatisty Brickmana: „*Srovnávací pedagogika je analýza vzdělávacích systémů a problémů dvou či více zemích, a to v kontextu jejich historických, socioekonomických, politických, kulturních, náboženských a jiných významných faktorů. Srovnávací pedagogika je interdisciplinární oblast výzkumu, které čerpá ze sociologie a ekonomie vzdělávacích procesů, z poznatků o jejich historickém vývoji a o současné vzdělávací politice.*“⁶ K poukázání na praktický význam srovnávací pedagogiky přidává definici H. J. Noaha, rovněž významné osobnosti v oboru: „*Srovnávací pedagogika používá data z jedné nebo více zemí či regionů: k popisu vzdělávacích systémů, jejich fungování a produktů, k pomoci pro rozvoj vzdělávacích institucí a vzdělávací praxe, k objasnění vztahů mezi vzděláváním a společností, k formulování trendů vývoje vzdělávání platných obecně pro více zemí.*“⁷

³ VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2005, s. 7.

⁴ Tamtéž, s. 8.

⁵ JŮVA, V., LIŠKAŘ, Č. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 10.

⁶ PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999, s. 29.

⁷ Tamtéž, s. 29.

I ze samotného názvu disciplíny vyplývá, že se jedná o vědní obor zabývající se vzdělávacími systémy zemí, deskripcí a analýzou jejich fungování, jejich determinanty a výsledky. Z definic lze přidat, že se tento obor vzájemně doplňuje s mnohými dalšími a jeho výstupy jsou teoretického rázu, dají se uplatnit v praxi a jsou pro vzdělávací politiky stěžejním pramenem.

1.2 Předmět a metodologie srovnávací pedagogiky

Předmětem zájmu srovnávací pedagogiky jsou obecné koncepce vzdělávacích soustav, jejich struktura a systém institucí a organizací, obsah vzdělávacích činností, formy, metody a prostředky vzdělávání. Do popředí zájmu srovnávací pedagogiky se řadí srovnání jednotlivých institucí, vyučovacích předmětů a jejich metodik. Základním cílem je vypracování popisu jednotlivých vzdělávacích soustav a dílčích vzdělávacích komponentů s přihlédnutím k současnému stavu a determinantnímu prostředí. Výsledný popis srovnávací pedagogika podrobuje kritické analýze a posouzení.⁸

K metodám srovnávací pedagogiky patří metoda popisná, statistická, historická, sociologická a srovnávací.⁹

K popisu výchovně vzdělávacích soustav slouží metoda popisná, která by měla přesná a systematická. Popis by měl zahrnovat model řízení a ekonomického zabezpečení vzdělávání, strukturu vzdělávacích institucí a organizací, učební plány, osnovy, přípravu učitelů atd.¹⁰ Popis pro zpřesnění doplňuje o kvantitativní údaje metoda statistická. Statistická analýza by měla obsahovat informace jako je počet a procento gramotných a ngramotných, počet žáků a studentů jednotlivých vzdělávacích úrovní, poměr státních a soukromých vzdělávacích institucí, průměrné počty žáků v jednotlivých školách, počty vyučovacích hodin v institucích atd.¹¹ Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, vzdělávací soustava by měla být vnímána i v kontextu historického vývoje. K tomu napomáhá metoda historická, která vysvětluje

⁸ JÚVA, V., LIŠKAŘ, Č. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 10–11.

⁹ Tamtéž, s. 13–17.

¹⁰ Tamtéž, s. 15.

¹¹ Tamtéž, s. 16.

vznik a vývoj vzdělávacích institucí, její tradice a proměny podmíněné společenskými změnami. Metoda sociologická zkoumá vztahy vzdělávací soustavy a sociální struktury společnosti například z hlediska třídního složení společnosti, ekonomických potřeb či kultury. Základní a stěžejní metodou je metoda srovnávací. Podstatou této metody je předem určené, cílevědomé a systematické srovnání předmětů a jevů s cílem stanovit rozdíly a shody mezi nimi.¹² Komparaci lze podrobovat veškeré aspekty vzdělávání, počínaje samostatnými pedagogickými jevy až po srovnání institucí, soustav nebo úrovní vzdělávání. Při srovnávání je pak důležité stanovení kritérií. Příkladem může být zvolení hlavního cíle této diplomové práce, který směřuje především ke komparaci jedné vzdělávací úrovně dvou zemí. Kritérii je zde vzdělávací úroveň a stát.

V souvislosti s metodami a postupem srovnávací pedagogiky je také třeba upozornit na možné překážky, které se týkají zejména cizí terminologie. Konkrétní terminologické překážky této práce jsou uvedeny až v jejím závěru. Důležité je zmínit, že k překonání těchto skutečností mohou posloužit slovníky a pedagogické encyklopedie.

1.3 Význam srovnávací pedagogiky

J. Průcha hovoří o rostoucím trendu tzv. učící se společnosti, což v každé společnosti představuje vážnost vzdělávání ve všech možných úrovních a formách. Každá země se tak snaží vybudovat v rámci své kultury a ekonomických možností nejdokonalejší vzdělávací systém. Výsledkem rozvoje je vývoj vzdělávací politiky i v nadnárodní podobě. To znamená, že po vzoru globalizace ve všech sférách lidského života, dochází ve světě i ke globalizaci ve vzdělávání. Na základě vzájemného sblížení a propojování pronikají do vzdělávání společné způsoby uvažování. I přes to ale stále přetrvává individualita vzdělávacích systémů podmíněná historickými, kulturními, náboženskými a jinými kořeny, která uchovává zvláštnosti a odlišnosti každého systému vzdělávání. Už snad od samotného vzniku společností se uplatňuje

¹² JŮVA, V., LIŠKAŘ, Č. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 17.

základní princip přebírání zkušeností a poznatků. V případě oblasti vzdělávání byl proto vytvořen speciální obor, srovnávací či komparativní pedagogika.¹³

Srovnávací pedagogika má především teoretický význam nejen pro pedagogiky, ale pracovníky a odborníky z jiných oblastí vědy, řízení, politiky, praxe. Srovnávací politika má důležitou roli v oblasti vzdělávací politiky, plánování a řízení školství. Příkladem jsou vzdělávací standardy, dle kterých jsou vyhodnocovány dosažené cíle vymezené v kurikulárních dokumentech.¹⁴ Výsledky srovnávací pedagogiky se stávají základním pilířem při tvorbě a rozhodování politiků a státních úředníků pracující ve školství; odborníků zabývajících se ekonomickou stránkou vzdělávání a školství; pracovníků sociálních věd, pro které jsou poznatky mezinárodní komparace vzdělávání užitečné pro analýzy sociálních jevů; pedagogů, učitelů, výzkumných pracovníků ve vzdělávacích zařízeních; také studentů učitelských oborů a širokou veřejnost, pro kterou je mezinárodní komparace vzdělávání zdrojem informací kvality a úrovně vzdělávacího systému země.¹⁵

1.4 Česká srovnávací pedagogika

Mezi prvními publikacemi srovnávací pedagogiky, které vznikaly od konce 19. století, je významná práce z roku 1882 J. L. Maška *O vývoji průmyslového školství v Rakousku, v Německu, ve Švýcarsku, v Holandsku, v Belgii a na Rusi*. Rozvoj studia vzdělávacích systémů pokračuje i v období první republiky. K známým pracím se řadí *Vývoj a dnešní soustava školství* od O. Kádnera, která vzniká v několika dílech mezi lety 1929–1933. Bádání v této pedagogické oblasti bylo přerušeno druhou světovou válkou a komunistickým režimem. O obnovení studií se zasloužili mnozí pedagogové jako například J. Kotásek.¹⁶

V posledních letech je srovnávací pedagogika na velkém vzestupu. Její význam je podtržen i řadou přednášek tohoto tématu pro budoucí pedagogy konaných

¹³ PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999, s. 15–16.

¹⁴ Tamtéž, s. 17.

¹⁵ Tamtéž, s. 17–20.

¹⁶ VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2005, s. 16.

na vysokých školách.¹⁷ Mezi inspirativní publikace, které obsahují popisy školství v různých zemích, rozhodně patří *Vzdělávací systémy ve vyspělých evropských zemích (1999)* od M. Váňové nebo *Vzdělávací systémy v zahraničí (1996)* od V. Ježkové. Z oblasti srovnávací pedagogiky je také publikace *Vzdělávání v zemích Evropské unie (1997)* rovněž od V. Ježkové a E. Walterové. Popisy vzdělávacích systémů některých zemí se objevují v pracích dalších autorů jako je D. Nezvalová nebo M. Brdek. Jednotlivým aspektem vzdělání se zabývá například E. Walterová v publikaci *Závěrečné zkoušky na střední škole v zahraničí (1996)*. V podání základních informací a osvětlení problematiky srovnávací pedagogiky vystupují práce J. Průchy *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů (1999)* a vysokoškolská učebnice již z roku 1982 *Úvod do srovnávací pedagogiky* od V. Jůvy a Č. Liškaře.

Významnými dokumenty jsou také publikace vydané Evropskou unií nebo EURYDICE, jako je například publikace *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v zemích Evropské unie (1997)*.

1.5 Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 97

Nástrojem pro srovnávání vzdělávacích systémů se stala, pro tyto účely vypracovaná, Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (International Standard Classification of Education – ISCED). Nová verze byla přijata UNESCO v roce 1997.¹⁸ Vznikla za účelem shromažďování, zpracovávání a srovnávání ukazatelů z oblasti vzdělávání v národním i mezinárodním měřítku.¹⁹

¹⁷ VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2005, s. 16.

¹⁸ Původní verze z roku 1996 byla pětimístná a označovala jak vzdělávací úrovně, tak i skupiny vzdělávacích oborů. Pochází z roku 1997, proto též ISCED 97. (Český statistický úřad: Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED. [online]. © 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_vzdelavani_isced_)

¹⁹ PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006, s. 247.

Tab. 1 Přehled a popis vzdělávacích úrovní Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED

Úroveň ISCED	Název úrovně	Popis, typická délka, typický věk vstupu
ISCED 0	Preprimární vzdělávání	<p>Programy jsou určeny především pro děti raného věku do prostředí školního typu. Po ukončení těchto programů děti pokračují ve svém vzdělávání na úrovni 1.</p> <p><i>Typický věk vstupu:</i> alespoň 3 roky. Horní věková hranice závisí na typickém věku pro vstup do primárního vzdělávání.</p> <p><i>Hlavní hlediska:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výchovný charakter programu - škola nebo jiné zařízení mimo rodinu - minimální věk dětí, o které zařízení pečuje - horní věková hranice
ISCED 1	Primární vzdělávání/první stupeň základního vzdělávání	<p>Obsah vzdělávání úrovně je obvykle určen k zahájení základního vzdělávání.</p> <p><i>Typický věk vstupu:</i> 5–7 let</p> <p><i>Typická délka:</i> 4–6 let</p> <p><i>Hlavní hledisko:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - primární vzdělávání je charakterizováno jako počátek systematického studia, např. čtení, psaní a matematiky
ISCED 2	Nižší sekundární vzdělávání/druhý stupeň základního vzdělávání	<p>Obsah vzdělávání úrovně je obvykle určen k dokončení základního vzdělávání, které začalo úrovní ISCED 1.</p> <p><i>Typický věk vstupu:</i> 10–12 let</p> <p><i>Typická délka:</i> 2–4 roky</p> <p><i>Hlavní hlediska:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - začátek předmětově uspořádaného

		<p>vzdělávání s více specializovanými učiteli než pro úroveň 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - plné vytváření základních dovedností a základů pro celoživotní učení <p>2A – Všeobecné vzdělávání (přímá návaznost na úroveň ISCED 3)</p> <p>2B – Profesní a předodborné vzdělávání</p> <p>2C – Odborné a profesní vzdělávání (přímá návaznost na trh práce)</p>
ISCED 3	(Vyšší) sekundární vzdělávání	<p>Úroveň začíná obvykle po ukončení běžné povinné školní docházky v těch zemích, kde existuje.</p> <p><i>Typický věk vstupu:</i> 14–16 let</p> <p><i>Typická délka:</i> 2–4 roky</p> <p><i>Hlavní hlediska:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - obvyklá kvalifikace pro vstup (kolem devíti let vzdělávání při plné školní docházce od začátku úrovně 1) - minimální požadavek pro vstup (obvykle dokončení úrovně 2) <p>3A – Všeobecné vzdělávání (umožňuje přechod na ISCED 5A)</p> <p>3B – Předodborné vzdělávání (určeno pro vstup na vzdělávací úroveň ISCED 5B)</p> <p>3C – Odborné vzdělávání (vede k přímému vstupu na trh práce)</p>
ISCED 4	Postsekundární vzdělávání nezahrnuté do terciárního	<p>Úroveň zahrnuje programy, které jsou z mezinárodního pohledu hraniční mezi vyšším sekundárním a postsekundárním vzděláváním.</p> <p><i>Typický věk vstupu:</i> starší než při vstupu na úroveň ISCED3</p> <p><i>Typická délka:</i> od několika měsíců do dvou let</p>

Hlavní hlediska:

Programy zpravidla vyžadují úspěšné zakončení úrovně ISCED 3. Obsah programu může být specializovanější nebo podrobnější a jeho realizace může být složitější než u obsahu těch programů, které jsou nabízeny na vyšší sekundární úrovni, bez pohledu na to, v jaké instituci je tento program organizován. Typickými programy jsou krátké programy odborné přípravy, předuniverzitní přípravné kurzy (obojí v zahraničí dříve vykazované na úrovni terciární), studium po absolvování středního vzdělávání vedoucí k dosažení kvalifikace pro studium vyšší úrovně, další sekundární programy.

4A – Stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání

4B – Prakticky zaměřené studium

ISCED 5

**První
stupeň terciárního
vzdělávání**

Typický věk vstupu: 17–20 let

Hlavní hlediska:

- obvyklým minimálním požadavkem pro vstup na úroveň je úspěšné ukončení úrovně ISCED 3A nebo ISCED 3B nebo úrovně ISCED 4A
- programy úrovně 5 nevedou přímo k udělení vědecké kvalifikace
- programy musí mít úhrnnou teoretickou dobu trvání alespoň 2 roky od počátku úrovně 5

5A – Teoreticky zaměřené programy (o délce 3 až 6 let)

5B – Prakticky orientované programy (s délkou

		minimálně 2 roky)
ISCED 6	Druhý stupeň terciárního vzdělávání	<p>Programy vedoucí k získání vědecké kvalifikace. Předpokladem je úspěšné absolvování úrovně ISCED 5A.</p> <p><i>Typický věk:</i> studenti jsou o několik let starší než studenti vstupující na úroveň 5A</p> <p><i>Typická délka studia:</i> 3 roky</p> <p><i>Hlavní hlediska:</i></p> <p>Pro programy je typické předložení doktorské nebo disertační práce publikovatelné kvality, která je výsledkem původního výzkumu a představuje výrazný příspěvek k poznání.</p>

Zdroj: PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006, s. 248–250.

Klasifikace rozlišuje 7 (0–6) vzdělávacích úrovní a některé jsou dále členěny na podúrovně A až C. Nižší i vyšší sekundární vzdělávání se dělí na stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání, přípravný stupeň pro pracovní trh a stupeň směřující na trh. Postsekundární vzdělávání nižší než terciární a první stupeň terciárního v sobě zahrnují stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání a stupeň prakticky zaměřeného studia.²⁰

²⁰ Český statistický úřad: Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED. [online]. © 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_vzdelavani_isced_.

2 Vzdělávání v České republice

Kapitola se zabývá českým vzdělávacím systémem. Prostřednictvím popisu vzdělávací politiky České republiky jsou udány základní principy vzdělávání. Je zmíněna oblast školské legislativy, řízení a financování vzdělávání. Jelikož má české vzdělávání hlubokou historickou tradici, nechybí pojednání o jeho vývoji od vzniku prvních škol až po dnešní podobu školského systému. Pozornost je směřována i ke struktuře vzdělávání rozdělenou dle jednotlivých vzdělávacích úrovní Mezinárodní klasifikace pro vzdělávání. V této podkapitole jsou základní informace jednotlivých vzdělávacích úrovní doplněny o jejich právně zakotvené cíle, kterých mají žáci a studenti dosáhnout. Kapitola slouží pro přehled českého školství, aby úroveň sekundárního vzdělávání nebyla vytržena z kontextu a z celé struktury a organizace vzdělávání. Bez takového přihlídnutí je srovnání složité až nemožné. Je třeba si uvědomit, že střední vzdělávání navazuje na primární a může být přípravnou fází pro další vzdělávání. Z obdobného důvodu nejsou vynechány zmínky o vzdělávání jedinců se speciálními potřebami, jedinců nadaných, učitelů a dospělých. Cíl práce je ale jiný, proto kapitola nepodává podrobné vyčerpávající informace.

Problematice českého školství se věnuje celá řada autorů. Jako příklad lze uvést J. Průcha, M. Váňová, D. Nezvalová aj. Informace starších publikací je nutné ověřit a aktualizovat platnou školskou legislativou, která je uvedena v následujícím textu. Mezi hlavní prameny patří školský zákon a zákon o vysokých školách.

2.1 Historický pohled na české školství

První školy vznikaly již v 10. století. Jednalo se o školy klášterní a katedrální.²¹ Ve 13. století k nim přibývají školy městské, tzv. partikulární. Cílem byla příprava městských úředníků. Po vzniku univerzity roku 1348 byla stupněm přípravy na univerzitní studium.

²¹ Klášterní školy byly zakládány při kláštorech a katedrální při sídlech biskupů. V obou typech škol se připravoval církevní dorost. (VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ., H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, s. 69.)

Pod heslem „vědění je moc“ vystupuje druhá polovina 18. století, ve kterém české školství prochází řadou osvícenských reforem. Zřízením speciálních škol pro poddanské děti vznikl základ pro třístupňový školský systém. Děti z nich mohly pokračovat ve vyšším vzdělávání, z čehož vyplývá princip označení škol, připravujících na univerzitu, jako střední. Roku 1874 byl vydán zákon, kterým byla zavedena především všeobecná vzdělávací povinnost a školy byly rozděleny na triviální, hlavní a normální.²² Vznikaly i tzv. preparandy, školy připravující budoucí učitele škol hlavních a triviálních. Dnešní střední školy představovaly gymnázia, do kterých se vkládala důvěra ve výchově budoucí společenské elity.²³ V roce 1808 byla délka studia na všech gymnáziích prodloužena na 6 let. Institucemi připravující pro praxi byly univerzity. Ty, stejně jako všechny ostatní úrovně vzdělávání, byly podřízeny státnímu doзору.

V roce 1848 vzniká Ministerstvo kultu a vyučování, které převzalo též záležitosti náboženské a církevní. Kladlo důraz na střední a vysoké školství. Z univerzit se stala centra vědecké činnosti a střední vzdělávání představovalo přípravný stupeň. Na gymnáziích došlo k prodloužení délky studia na osm let a byla zavedena maturitní zkouška, jež byla vstupenkou na univerzitu. Po čtyřech letech se absolvent mohl uplatnit v praxi, zejména v úřednických funkcích. Do středních škol patřila i nově zřízená reálka. Na rozdíl od gymnázií bylo studium na reálce šestileté a byla koncipována jako škola odborná.²⁴ V tomto období vzniká také první česká průmyslová škola. V roce 1855 vlivem konkordátu se školství dostává výhradně do rukou církve, ale už roku 1867 po zrušení feudalismu panuje ve školství jistá svoboda.²⁵ Základním školským zákonem z roku 1869 byl zakotven vznik škol obecných a škol měšťanských (poskytovaly vyšší vzdělání než školy obecné). Pro vzdělávání učitelů těchto škol byly zřizovány učitelské ústavy a byla zavedena povinná osmiletá školní docházka. Jedinou možnou cestou na univerzitu byly školy střední. Dále se rozvíjely všeobecné vzdělávací gymnázia a reálka. Reálka

²² Organizaci školství svěřila Marie Terezie zaháňskému opatu von Felbigerovi. Školy triviální byly zřizovány při farách a vyučovalo se na nich trivium (čtení, psaní, počítání). Školy hlavní zřizovala krajská města a vyučování obohatil např. sloh, kreslení, němčina aj. Normální připravovaly pro studium na gymnáziu (dříve nazývané školy měšťské, klášterní, katedrálí) a pro každou zemi byla zřízena jen jedna. (VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, s. 70.)

²³ Tamtéž, s. 71.

²⁴ Tamtéž, s. 73.

²⁵ Z prosincové ústavy vyplývala svoboda bádání, umožnění zřizování škol podle potřeb jednotlivých zemí či vzdělávání v mateřském jazyce. (Tamtéž, s. 73.)

byla zaměřena na vysoká studia technická. Pokusem směřovat absolventy i k univerzitnímu studiu bylo reálné gymnázium.²⁶ Na sklonku 19. století byl v českých zemích prosazen vznik prvních dívčích středních škol a s průmyslovým i zemědělským rozvojem přichází nárůst škol odborných. Vzniká i první mateřská škola a roku 1882 se Karlo – Ferdinandova univerzita rozdělila na část českou a německou.

Po vzniku samostatného československého státu nedocházelo ve školství k žádným překotným změnám. Pouze dílčí úpravy zaváděl tzv. malý školský zákon, v němž byla stanovena osmiletá školní docházka. Výrazně byl navýšen počet univerzit. Roku 1919 byla založena Univerzita J. A. Komenského v Bratislavě a druhá česká univerzita, Masarykova univerzita v Brně. Období první republiky je vyplněno především úsilím o provedení školských reforem.²⁷ Školství je ovlivněno politickými vztahy mezi státem a církví a taktéž problémy mnohonárodnostního státu. Ty se do školství promítaly například v otázce národní výchovy.

Školství po 2. světové válce je etapou mnoha významných školských zákonů.²⁸ Rok 1945–1948 je obdobím boje za školskou reformu v podobě vytvoření jednotné školy. Vyústěním se stal zákon o jednotné škole vydaný v dubnu 1948. Zákon byl přijat dle návrhů tehdejšího ministra školství Zdeňka Nejedlého a zaváděl jednotné základní obecné vzdělávání. Školská soustava byla tvořena mateřskými školami, pětiletými národními školami (1. stupeň jednotné školy), čtyřletými středními školami (2. stupeň jednotné školy), povinnými základními odbornými školami, gymnázii a vyššími odbornými školami. Další změny v tomto období přichází zákonem z roku 1953, který zavádí osmiletou a jedenáctiletou střední školu. V pořadí třetí školský zákon byl vydán roku 1960, který se vrací k zákonu z roku 1948. Povinná školní docházka byla prodloužena opět na devět let. Střední školství bylo obohaceno o mnoho nových typů, jako byly učňovské školy, střední odborné školy a odborná učiliště. V roce 1976 byla zavedena desetileté povinná školní docházka, která byla absolvována na základní a dvouletým studiem na střední škole. Ke středním školám, které zahrnovaly střední odborné školy a gymnázia, přibyla střední odborná učiliště. V roce 1984 byl vydán školský zákon, kterým předznamenával podobu dnešního vzdělávacího systému.

²⁶ První reálné gymnázium bylo založeno v roce 1862 v Táboře V. Křižíkem. (VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, s. 76.)

²⁷ Nejznámější reformní snahou byla reforma docenta Filozofické fakulty Univerzity Karlovy V. Příhody. (Tamtéž, s. 82–84.)

²⁸ Tamtéž, s. 84.

Školská soustava byla tvořena institucemi předškolní výchovy, základní školou dělenou na dva stupně, středními školami (gymnázia, střední odborné školy, konzervatoře, střední odborná učiliště), vysokými školami a zařízeními pro vzdělávání dospělých.

2.2 Česká vzdělávací politika

Právo na vzdělávání je zaručeno *Listinou základních práv a svobod*.²⁹ Článek 33 vymezuje právo každého na vzdělávání, přičemž vzdělávání v základních, středních školách i některých vysokých školách je zajištěno bezplatně. Článek také zmiňuje pomoc státu při studiu, jehož podmínky dále stanovuje zákon.³⁰

Mezi legislativní dokumenty, které právo na vzdělávání dále rozvíjejí, patří šest základních zákonů. Jedná se o *zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*. Nazývaný též školský zákon, který vymezuje strukturu a základní organizaci vzdělávací soustavy. Upravuje také podobu nedávno zavedených státních maturit, které poprvé studenti skládali ve školním roce 2010/011.³¹ Vysokoškolskému vzdělávání se věnuje *zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách*. *Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů* definuje pedagogické pracovníky škol a školských zařízení.³² Dále je to zvláštní *zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění zákona č. 562/2004 Sb.; zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů* a *zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*.

Rozpracované cíle vzdělávání stanovené školským zákonem jsou uvedeny v *Národním programu vzdělávání*, tzv. Bílé knize z roku 2001. Bílá kniha obsahuje

²⁹ *Ústava České republiky. Listina základních práv a svobod*. Ostrava: Sagit, 2004, 192 s.

³⁰ Čl. 33 odst. ústavního zákona č. 2/1993 Sb.

³¹ *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.

³² *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.

principy a strategie, o které by se mělo české školství ve svém vývoji opírat. Dále vymezuje jednotlivé vzdělávací úrovně, jejich obsahy a prostředky.³³ Neustálá diskuze o reformě terciárního vzdělávání je koncepčně zakotvena v Bílé knize terciárního vzdělávání připravené v roce 2008. Na Bílou knihu navazují centrálně stanovené rámcové vzdělávací programy, ve kterých jsou dané především obsahy pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Z něj vycházejí školní vzdělávací programy, které už si vypracovává každá škola sama.³⁴ Zavedení těchto školních vzdělávacích programů představuje jednu ze snah decentralizačních tendencí ve školství. Školy díky nim získaly část autonomie a mohou si program utvořit podle svých představ a cílů.

Hlavními zřizovateli veřejných (státních) škol jsou obce a kraje. Obce jsou zřizovateli většiny základních škol. Krajskými úřady jsou zřizovány školy střední a vyšší odborné. Zřizovatelem školy mohou být i některá ministerstva (např. obrany). Dále mohou být zřizovány školy církevní a soukromé (nestátní). Podle zákona se tyto subjekty také podílí na řízení a správě školství. Jisté právo v řízení a správě má také ředitel školy a školského zařízení. Například stanovuje organizaci a podmínky provozu školy, odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a za použití finančních prostředků státního rozpočtu a dohlíží na soulad vzdělávání a školské služby se zákonem.³⁵

Rozhodující podíl na řízení a správě ve školství má Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Rozsah působnosti opět udává školský zákon. Ministerstvo například zajišťuje a provádí kontrolu správnosti a efektivnosti využitých finančních prostředků, které přiděluje, vyhláší a řídí pokusné ověřování metod, obsahu, forem, organizace vzdělávání a způsobu řízení škol a školských zařízení nebo vydává metodiku pro vypracování školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.³⁶

³³ KOTÁSEK, J. a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001.

³⁴ 3–4 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ § 164–165 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ § 170–171 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Kraje zřizují střední a vyšší odborné školy a zajišťují v nich podmínky vzdělání. Stejnou povinnost mají i obce ke školám základním a jiným institucím, které smí dle zákona zřizovat i rušit.³⁷

Zvláštní postavení ve školství má Česká školní inspekce, která sídlí v Praze. V čele stojí ústřední školní inspektor. Její význam spočívá v pomoci MŠMT v oblasti kontroly činnosti předškolních, základních, středních, vyšších škol a školských zařízeních. Zaměřuje se na hodnocení efektivnosti, podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, zjišťuje a vyhodnocuje naplnění vzdělávacích programů, vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů aj.³⁸

Po roce 1989 se změnil celý systém financování školství, ve kterém má vliv při rozdělování především počet žáků či studentů. Zohledňován je i průměrný rozsah výuky a výchovné péče podle platných vyhlášek a učebních plánů.³⁹ Školství je financováno především z veřejného, státního rozpočtu a rozpočtů obcí a krajů. Ministerstvo školství rozhoduje o financování ze státního rozpočtu. Státní prostředky jsou poskytovány školám veřejným, státním i soukromým a představují přímé náklady na vzdělávání. Ostatní výdaje (provozní a investiční) jsou hrazeny zřizovateli.⁴⁰

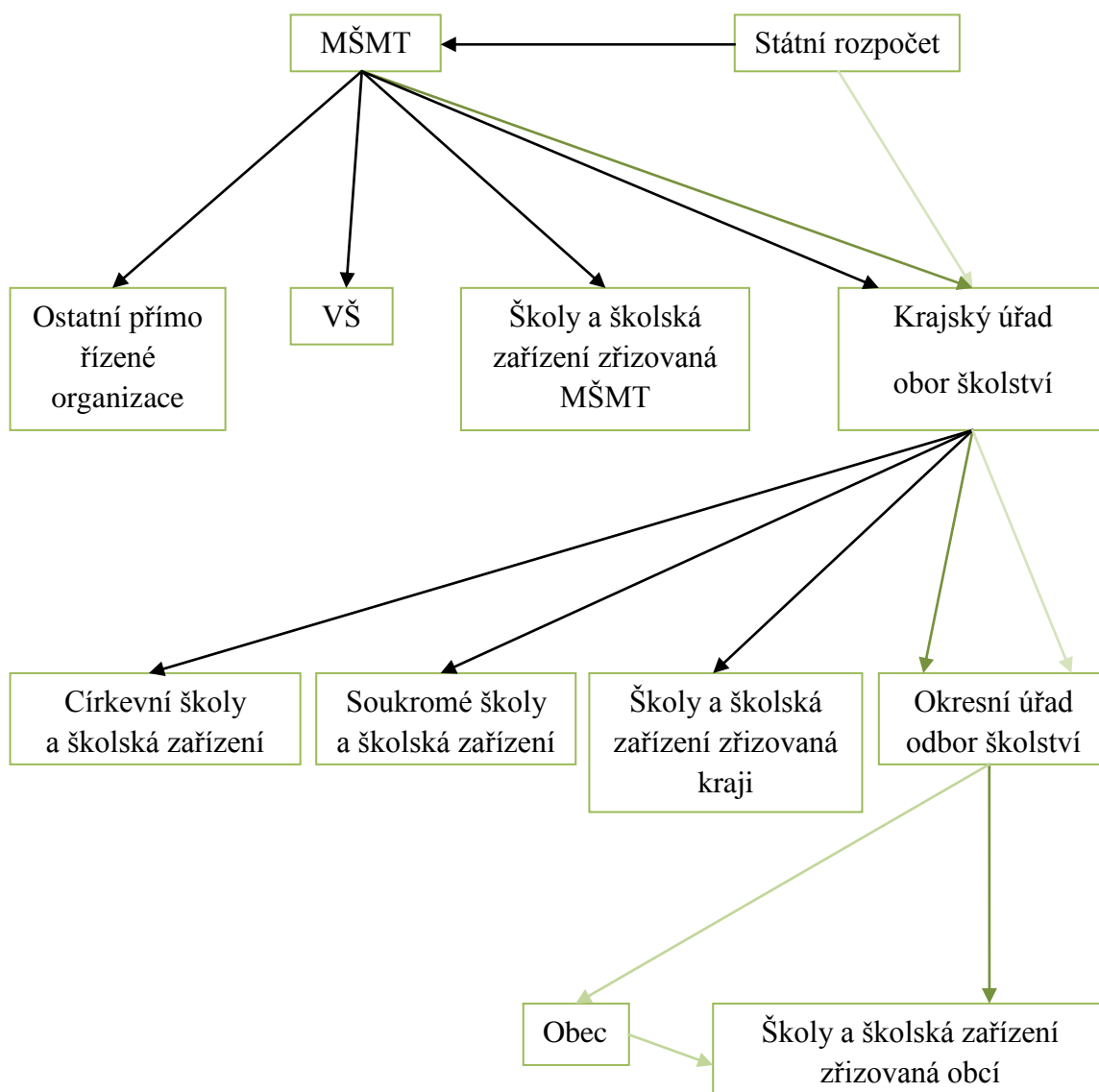
³⁷ § 177–182 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

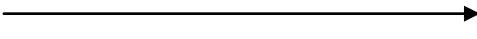
³⁸ § 174 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ *Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1996, s. 63.

⁴⁰ KOTÁSEK, J. a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bilá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, s. 22–24.

Obr. 1 Schéma finančních toků v českém školství

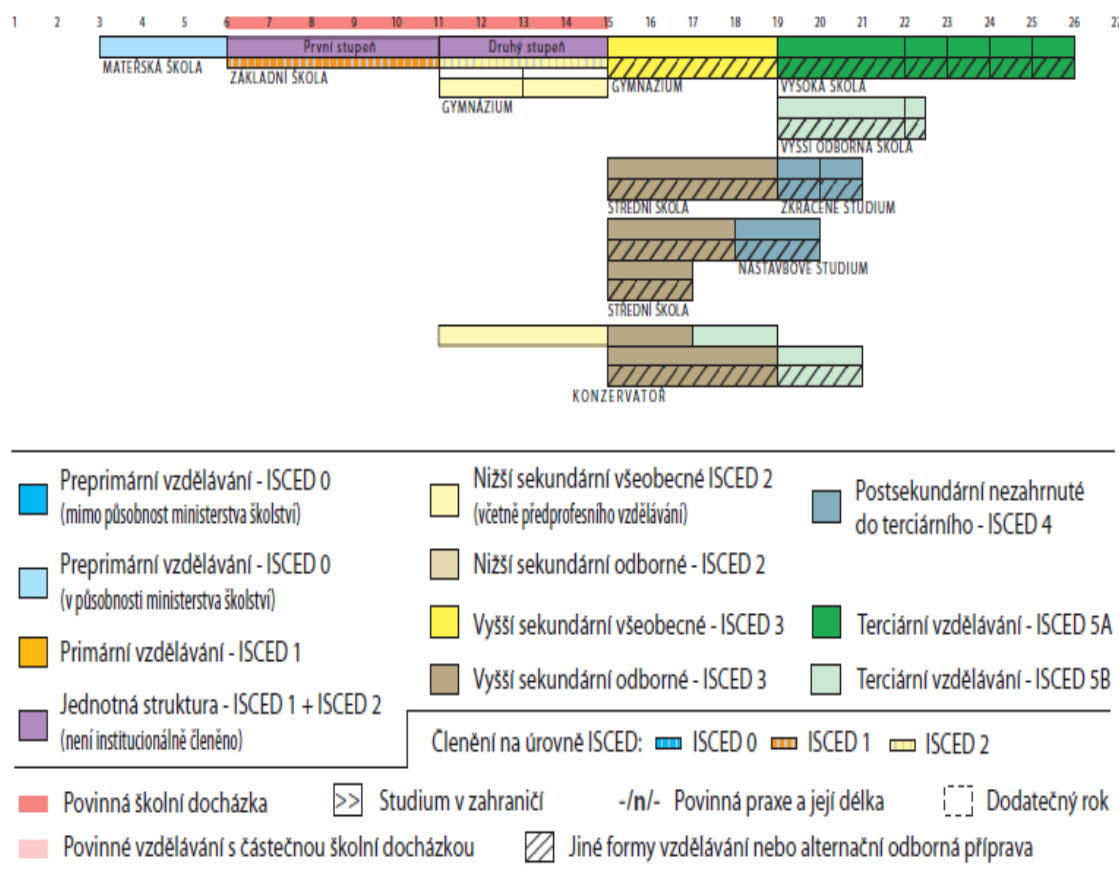
- Přímé náklady na vzdělávání
- Ostatní výdaje škol
- Plné ekonomické zabezpečení či finanční dotace ze státního rozpočtu

Zdroj: KOTÁSEK, J. a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, s. 24.

2.3 Organizace a struktura vzdělávacího systému ČR

Struktura českého vzdělávacího systému pokrývá všechny úrovně klasifikace ISCED. Základ vzdělávací soustavy tvoří mateřské, základní, střední a vysoké školy.

Obr. 2 Schéma vzdělávacího systému v České republice

Zdroj: Evropská komise. *Struktury vzdělávání a odborné přípravy v Evropě: Česká republika 2009/2010* [online]. [2009], s. 7, [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf.

2.3.1 Preprimární vzdělávání

Preprimárním vzděláváním je nazývána předškolní výchova, která se v České republice uskutečňuje v mateřských školách. Navštěvovat je mohou děti od 3 do 6 let. Preprimární vzdělávání je dobrovolné. Jedná se ale o přípravný stupeň na školní

prostředí, proto se doporučuje v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.⁴¹

Předškolní vzdělávání je zaměřeno na rozvoj osobnosti dítěte, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji. Napomáhá při osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.⁴²

2.3.2 Primární vzdělávání

Primární vzdělávání zahrnuje vzdělávání v základních školách. Dle ISCED patří do této úrovně první stupeň (1. – 5. ročník), který děti navštěvují z pravidla od šesti let.⁴³

Základní vzdělávání má vést k osvojení potřebných strategií učení a na jejich základě žáky motivovat k celoživotnímu učení. Snaží se žáky tvořivě myslet, řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit fyzické i duševní zdraví, být ohleduplný a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti. Základní vzdělávání je zaměřeno na osvojení základních vědomostí a dovedností, které mají žákům pomoci a nasměrovat je ve svém budoucím životě, při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.⁴⁴

2.3.3 Sekundární vzdělávání

Mezinárodní klasifikace ISCED definuje úroveň nižšího a vyššího sekundárního vzdělávání. V českém vzdělávacím systému se do úrovně ISCED 2 řadí stále základní školy, resp. druhý stupeň základních škol (6. – 9. ročník), kterým je v České republice

⁴¹ § 34 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² § 33 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Školský zákon povoluje odklad povinné školní docházky (§ 37 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.).

⁴⁴ § 44 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

ukončena povinná školní docházka.⁴⁵ Povinnou školní docházku lze také dokončit na nižším stupni gymnázií.

Po absolvování povinné školní docházky mohou žáci dále pokračovat na středních školách, které představují vyšší sekundární vzdělávání. Studenti mohou dosáhnout středního vzdělávání, středního vzdělávání s výučným listem a střední vzdělávání s maturitou.⁴⁶ Institucemi poskytující vyšší sekundární vzdělávání jsou gymnázia, střední školy, střední odborné školy, střední odborná učiliště a konzervatoře.⁴⁷

Střední vzdělávání poskytuje žákům všeobecné nebo odborné vzdělávání. Cílem je rozvíjení vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot získaných v základním vzdělávání. Vytváří předpoklady pro plnoprávní osobní a občanský život, samostatné získávání informací s celoživotním učením, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.⁴⁸

Studenti, kteří mají pouze střední vzdělávání a střední vzdělávání s výučným listem, mohou získat střední vzdělávání s maturitou v podobě vzdělávacích programů zkráceného studia nebo dvouletým nástavbovým studiem. Toto vzdělávání spadá do úrovně postsekundárního vzdělávání, které není součástí sekundárního a ani terciárního vzdělávání.⁴⁹

2.3.4 Terciární vzdělávání

Terciární vzdělávání představuje studium na vysokých a vyšších odborných školách. Terciární vzdělávání se opět dělí na první stupeň (ISCED 5) a druhý stupeň (ISCED 6). V České republice se vysokoškolské vzdělávání uskutečňuje ve třech úrovních. První dvě patří do prvního terciárního stupně. Jedná se o bakalářský a magisterský studijní program.

⁴⁵ V ČR je povinná školní docházka zákonem stanovena na devět let (§ 46 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.).

⁴⁶ § 58 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ O institucích a celém vyšším sekundárním vzdělávání bude podrobněji pojednáno v kap. 4.

⁴⁸ § 57 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 923.

Bakalářský studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu povolání a je předpokladem pro studium v magisterském studijním programu.⁵⁰ Magisterský studijní program se zaměřuje na získání teoretických poznatků a jejich aplikaci v praxi.⁵¹

Do druhého terciárního stupně vzdělávání spadá postgraduální studium s obhajobou disertační práce a vykonáním rigorózní zkoušky a studium v doktorském studijním programu, které směřují k vědeckému bádání a samostatné tvůrčí činnosti.⁵²

Vysoké školy jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy, jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti. Mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.⁵³

2.3.5 Vzdělávání učitelů

Vzdělávání učitelů je právně zakotveno v *zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. Zákon definuje pedagogické pracovníky, ustanovuje předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, vymezuje jednotlivé druhy pedagogických pracovníků a obsahuje jejich další vzdělávání a kariérní systém. Samozřejmě jsou v něm stanoveny potřebné kvalifikace pedagogických pracovníků.⁵⁴ Například pro výkon učitele střední školy je nezbytný titul získaný v akreditovaném magisterském studijním programu.⁵⁵

⁵⁰ § 45 odst. zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁵¹ § 46 odst. zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁵² § 46–47 odst. zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁵³ § 1 odst. zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁵⁴ *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.

⁵⁵ § 9 odst. zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2.3.6 Speciální výchova a vzdělávání dětí a mládeže

Pro speciální výchovu a vzdělávání dětí a mládeže existují speciální školy, odborná učiliště a pomocné školy. Na institucích všech vzdělávacích úrovní je neustálá snaha o integraci těchto jedinců do běžných škol. Jejich specifická vzdělávání a nutnost vytvoření podmínek jejich vzdělávání vymezuje i školský zákon.⁵⁶ Zákon pamatuje i na jedince nadané, které mohou využít např. individuálního vzdělávacího plánu⁵⁷

2.3.7 Vzdělávání dospělých

Celý vzdělávací systém České republiky je postaven na snaze budovat v jedinci úsilí o celoživotní proces vzdělávání. Společnost k tomu vede rychlý pokrok a rozvoj zejména v oblasti technické. Neustálá potřeba vzdělávat je reflektována v podobě vzniku různých vzdělávacích kurzů, kroužků, spolků atd. Velkou zásluhu v oblasti celoživotního vzdělávání mají univerzity, které nabízejí řadu rozšiřujících, doplňujících, specializačních vzdělávacích programů, seminářů aj. Absolventi mohou získat i akademický titul. Velký vzestup zaznamenávají například tzv. Univerzity třetího věku., které nabízejí vzdělávání i starším občanům.

⁵⁶ § 16 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁷ § 18 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

3 Vzdělávání ve Španělsku

Tato kapitola pojednává o španělském vzdělávacím systému. Je uvedena informacemi o Španělsku, které napomáhají v představě o dané zemi, její kultuře a tradicích. Ve stručnosti jsou zmíněny i španělské dějiny, které mají pomoci při orientaci v popisu historického vývoje školství. Následující podkapitoly jsou věnovány vzdělávací politice Španělska, která obsahuje zmínky o školské legislativě, cílech, principech, řízení a financování školství. Jako u předchozí kapitoly není vynecháno stručnější pojednání o organizaci a struktuře španělského vzdělávacího systému pro komplexní výklad a snadné začlenění středního úrovně vzdělávání.

Kapitola se opírá o španělské publikace jako je například *Informe sobre el estado y situación del sistema educativo (2002)* nebo *El sistema educativo español (2009)* vydávané pod záštitou španělského Ministerstva školství. I přes vzdálenost a exotičnost země, existuje celá řada českých autorů, kteří se španělským školstvím zabývají. Příkladem lze uvést S. Kodet či Z. Houdková. Vzdělávací systém Španělska je rozebírán i v některých publikacích věnovaných srovnávací pedagogice. Mezi tyto autory patří J. Průcha, M. Brdek, D. Nezvalová, L. Rovná aj. Nezbytnou oporu představuje španělská školská legislativa, kterou lze nalézt na webové stránce s názvem Noticias Jurídicas. Mnoho informací poskytuje španělské Ministerstvo školství, které vydalo celou řadu publikací, a také EURYDICE, která je informační sítí vzdělávacích systémů a politik evropských států.

3.1 Stručná charakteristika Španělského království

Španělsko je jihozápadní evropský stát ležící na Pyrenejském poloostrově. Dle ústavy z roku 1978 je Španělsko konstituční monarchií a v čele státu je od roku 1975 král Juan Carlos I. Zákonodárnou moc představuje dvoukomorový parlament skládající se z poslanecké sněmovny a senátu. Španělsko se dělí na 17 autonomních oblastí, které zahrnují Kanárské a Baleárské ostrovy.⁵⁸

⁵⁸ HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČR, 1983, s. 9.

Každá část Španělska je zcela odlišná a návštěvníky uchvacuje rozličnými kulturami, což je dáno historickou tradicí. Na španělském území se vystřídalo mnoho národností počínaje od Feničanů, Řeků, Kartáginců až po Římany, Visigóty a Arabi. Významnou etapou španělských dějin je období tzv. katolických králů (Isabela Kastilská a Ferdinand II. Aragónský). V této etapě došlo k znovudobytí Granady na Maurech, kteří byli společně s Židy vypuzeni ze země. V roce 1492 Kryštof Kolumbus podporovaný královským dvorem objevil Ameriku a postupným ovládnutím střední a Jižní Ameriky se Španělsko stalo největší koloniální velmocí. 19. a 20. století je plné revolucí a občanských válek, jejichž vyvrcholením se roku 1939 stala diktatura Franciska Franka. Po Frankově smrti roku 1975 dochází k postupné demokratizaci politického života.⁵⁹

Dnešní Španělsko je členem mnoha mezinárodních institucí, jako je NATO, OSN, EU, UNESCO atd. Počet obyvatel dosahuje necelých padesáti miliónů a je v něm výrazně zastoupena část migrační populace. Ve Španělsku převažuje římskokatolické náboženství. Úředním jazykem je španělština a regionálně katalánština, galicijština a baskičtina.⁶⁰ Španělsko se postupně stalo stále častěji navštěvovaným turistickým rájem, který se potýká s teroristickou činností.⁶¹

3.2 Historický pohled na španělské školství

První veřejné školy ve Španělsku vznikly v 6. století. V období středověku se stala střediskem vzdělání jižní část Španělska.⁶² V roce 1212 byla ve Valencii

⁵⁹ HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČR, 1983, s. 9–10.

⁶⁰ Tamtéž, s. 9–10.

⁶¹ Mezi nejdiskutovanější patří teroristické útoky v roce 2004 v rychlostním vlaku na jedné z madridských stanic. Útoky se přičítají islámské skupině al-Káida. Úmyslem vlády bylo útoky připsat organizaci ETA. Jedná se o nacionalistickou separatistickou organizaci, která se snaží o vytvoření samostatného státu Baskicko na severu Španělska. Přinejmenším má na svědomí několik útoků v druhé polovině minulého století.

⁶² Významné školy byly založeny v Córdobě, které lákaly i studenty křesťanské Evropy. Vyučovalo se v nich čtení, psaní, korán, poetika, rétorika a gramatika. (HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČR, 1983, s. 11.)

založena první univerzita. O tři roky později ji konkuruje univerzita v Salamance, jedna z nejslavnějších španělských univerzit.⁶³

V první polovině 16. století se objevují snahy o uzákonění povinné školní docházky. Nedostatek školských zařízení posunul tuto událost až do 19. století. Začátkem tohoto století se začínají objevovat první mateřské školy a tradice učňovského školství se rozvíjí zřízením škol kupeckých, řemeslnických a zemědělských. V roce 1857 byl vydán zákon, který stanovil povinnou školní docházku od šesti do devíti let, odpouštěl chudým rodinám školné a zachovával možnost studovat v soukromých zařízeních i doma. Tento zákon byl bez větších změn platný až do 20. století.

V roce 1859 byly zvláštním univerzitním zákonem sjednoceny všechny vysoké školy. Posléze byly státem převzaty i všechny střední školy pod jedním společným názvem (Istitutos Generales y Técnicos). V roce 1876 byla zřízena Svobodná instituce pro vzdělávání v Madridu, ve které se užívalo moderních vyučovacích metod připravujících jedince na budoucí život.

V 19. století a začátkem 20. století celý španělský vzdělávací systém značně zaostával za vývojem zbytku Evropy. Církev si udržela práva ve správě vzdělávání až do první poloviny 19. století. Po roce 1939 byla její moc ve školství opět obnovena. Dílčí změny ve španělském vzdělávacím systému vyvrcholily školskou reformou roku 1970.⁶⁴

3.3 Vzdělávací politika Španělska

Nynější podoba vzdělávacího systému Španělska je až na dílčí úpravy stejná od roku 1970. Základem je realizace úplné školní docházky na základních školách, zřízení státní stipendijní politiky a poskytování větších finančních prostředků, díky kterým je možná modernizace škol. Evropská integrace vyvolala ve španělském vzdělávání potřebu systémových změn (obsah, metody, formy vzdělávání).

⁶³ Roku 1254 získala od papeže titul mezinárodní univerzity a stala se střediskem vzdělání. (HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČSR, 1983, s. 11.)

⁶⁴ V roce 1970 byl vydán *Všeobecný školský zákon*, který zapříčinil rozvoj na všech vzdělávacích úrovních školského systému. Zákon se nese v duchu celoživotního procesu vzdělávání, jímž je španělský školský systém přeměněn na jednotný celek s jednotlivými na sebe navazujícími složkami. (Tamtéž, s. 13–16.)

Nový systém vzdělávání a výchovy byl podtržen reformou školství v roce 1992. Nejvýraznější inovací bylo prodloužení povinné školní docházky o dva roky. Základní vzdělávání tak děti plní v délce deseti let na základních (Educación Primaria) a povinných středních školách (Educación Secundaria Obligatoria).

Elementární principy vzdělávání ve Španělsku jsou zakotveny v ústavě z roku 1978 (*Constitución Española de 1978*) a ve čtyřech zákonech, které ústavu v oblasti vzdělávání rozvíjejí. V článku 27 španělské ústavy se píše o právu na vzdělávání jako o jednom z těch nejdůležitějších, které musí stát podporovat a zaručovat.⁶⁵ Ustabilizuje individuální svobodu v oblasti vzdělávání i společenského sdružování a univerzitní autonomii. Mimo jiné ustanovuje rozdělení kompetencí ve vzdělávání mezi Státní správu (Administración Central) a autonomní oblasti (Comunidades Autónomas).⁶⁶ Právo na vzdělávání, svoboda vzdělávání, sociální participace v dané oblasti a veřejné finanční prostředky jsou stěžejními cíli španělského školství, které nejsou opomenuty v *Ley Orgánica Reguladora del Derecho a la Educación (LODE)* z roku 1985. Jsou v něm obsaženy základní cíle vzdělávání v rámci osobního, intelektuálního a profesního rozvoje a přípravy na sociální, solidární a demokratický život.⁶⁷ Reforma neuniverzitního vzdělávání Španělska je zakotvena v *Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo (LOGSE)* z roku 1990. LOGSE mimo základní principy reformy z roku 1992 vymezuje hlavní linii vzdělávání a vzdělávání speciálního charakteru.⁶⁸ Věnuje se trvání základního vzdělávání, vzdělávání dospělých i jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami. Také definuje faktory, které se podílejí na zlepšení kvality vzdělávání.⁶⁹ Univerzitní vzdělávací systém upravuje *Ley Orgánica de Universidades (LOU)* z roku 2001, který je upraven zákonem *Ley Orgánica de Universidades* z roku 2007. Věnuje se struktuře univerzitního vzdělávání a rozvíjí univerzitní autonomii zakotvenou v ústavním zákoně. Kompetence státu a autonomních oblastí ve správě vzdělávání jsou tak doplněny o práva samotných univerzit.⁷⁰

⁶⁵ La Constitución Española, čl. 27, kap. 2, odst. 1.

⁶⁶ *La Constitución Española de 1978*. [online]. 1978 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/constitucion.t1.html.

⁶⁷ *Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación*. [online]. 1985 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo8-1985.html.

⁶⁸ Vysvětleno v kap. 3.4.

⁶⁹ *Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo*. [online]. 1990 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.educacion.gob.es/mecd/opusiciones/files/logse.pdf>.

⁷⁰ *Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades*. [online]. 2001 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo6-2001.html.

Prohloubením ustanovení LODE je *Ley Orgánica de la Participación, la Evaluación y el Gobierno de los centros docentes (LOPED)* z roku 1995. LOPED se věnuje úpravě organizace a funkcí státních orgánů v centrech financovaných z veřejných zdrojů. Právo podílu ve výchově a vzdělávání přisuzuje i institucím podílejících se na doplňujících a mimoškolních výchovných a vzdělávacích aktivitách. Také reguluje různé způsoby školní evaluace a její vyhodnocování výsledků, výkon dohledu, školní inspekci a inspekci vzdělávacích správ (Administraciones Educativas). Také obsahuje rozměr zaopatření kvality vzdělávání dětí se speciálními potřebami ve veřejných školách.⁷¹

V oblasti vzdělávání je správní odpovědnost rozdělena mezi stát a autonomní oblasti. Převzetím výkonné a normativní odpovědnosti získávají autonomní oblasti tzv. plné kompetence, které nejsou již v působnosti státu. V každé autonomní oblasti s plnými kompetencemi je přítomna autonomní správa vzdělávání, s kterou MEC koordinuje svoji činnost. S ostatními autonomními oblastmi spolupracuje MEC na základě kooperačních dohod.⁷²

Pro přehled orgánů a kompetencí správy vzdělávání slouží následující tabulka, která je rozdělena do čtyř úrovní (státní, autonomních oblastí, místní a školní). Každá úroveň je opatřena výčtem několika důležitých poradních a pomocných vzdělávacích institucí a dále jejich hlavní činnosti. Úroveň autonomních oblastí je rozdělena na oblasti s plnými kompetencemi a oblasti, jejíž správa je omezena působností MEC. U nich jsou uvedeny pouze hlavní řídicí instituce, které v sobě pojímají jednotky jako generální sekretariát, služba technické inspekce provincie, oddělení pro vzdělávací program atd. Za správu vzdělávání v místě odpovídají obecní rady či městské rady, kde neexistují instituce společné všem radám, proto jsou zaznamenány jen oddělení a instituty určitých oblastí. Mezi orgány školy patří ředitel, tajemník, studijní vedoucí, rada školy a tzv. Claustro (komise učitelů). Školy soukromé dotované z veřejných prostředků smí mít pouze ředitele, radu škol a Claustro. V případě univerzit zákon stanovuje nutnost zřízení sociální rady (Consejo Social), univerzitní senát (Claustro Universitario), řídicí rady (Juntas de Gobierno) a fakultní rady (Juntas de Facultad).⁷³

⁷¹ *Ley Orgánica 9/1995, de 20 de noviembre, de la participación, la evaluación y el gobierno de los Centros Docentes.* [online]. 1995 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r1-lo9-1995.html.

⁷² *Správa a řízení školství v Evropě.* Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 131.

⁷³ *Ley Orgánica de Universidades*, čl. 13–26, kap. 1, odst. 3.

Tab. 2 Rozdělení pravomocí v oblasti vzdělávání Španělska

Úroveň	Poradní a pomocné orgány	Kompetence
Stát (MEC)	<ul style="list-style-type: none"> - Státní sekretariát pro vzdělávání (Secretaría de Estado de Educación), - Státní sekretariát pro univerzity a výzkum (Secretaría de Estado de Universidades e Investigación), - Vyšší rada pro sport (Consejo Superior de Deportes), - Podsekretariát pro vědu a vzdělávání (Subsecretaría de Educación y Ciencia) 	<p>Určování podmínek, které musí být splněny, aby akademické a odborné kvalifikace byly platné po celém území Španělska, vyhlásování a zavádění základních pokynů související se zásadou práva na vzdělávání, regulace celého systému vzdělávání, určování minimálních požadavků na vzdělávací instituce, státní inspekce vzdělávání, politika studijní pomoci, mezinárodní spolupráce ve vzdělávání, celkové plánování investic do vzdělávání, regulace základního vzdělávání.</p>
Autonomní oblasti (Administraciones Educativas Autónomas)	<p><i>S plnými kompetencemi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Úřad pro vzdělávání a vědu (Oficina de Educación y Ciencia) <p><i>Bez plných kompetencí:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Provinční ředitelství MEC (Direcciones provinciales) 	<p>Funkce a služby koordinované spolu s MEC.</p> <p>Zaměstnávání učitelů a dalších pracovníků, uznávání vzdělávacích institucí, nahrazování učebnic a učebních pomůcek, organizace individuálních studijních grantů, organizace dopravy a stravovacích služeb, údržba a vybavení neuniverzitních institucí.</p>

Místní správa (obecní úřady, městské rady)	<ul style="list-style-type: none"> - Školské oddělení (Consejalía de Educación) - Městské vzdělávací instituty (Institutos Municipales de Educación) 	Zajišťování a údržba školních budov, řízení obecných (městských) vzdělávacích programů.
Školy	<ul style="list-style-type: none"> - Rada školy (Consejo Escolar) - Komise učitelů (Claustro de Profesores) 	Volba ředitele školy, udržování disciplíny na kole, přijímání žáků, finanční řízení.

Zdroj: *Správa a řízení školství v Evropě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 131–134.

Španělské vzdělávací instituce mohou být státní, soukromé státem dotované nebo soukromé státem nedotované podléhající správě státu nebo autonomních oblastí. Školy jsou tak financovány z veřejných nebo soukromých zdrojů. Veřejné dotace směřují od MEC, autonomních oblastí a místních správ. Školy financované z veřejných prostředků musí poskytovat vzdělávání zdarma.⁷⁴ Finančně podporované jsou i soukromé školy, které zajišťují povinnou školní docházku rovněž bez školného.

Nejvyšším článkem evaluace vzdělávání je inspekce, která je ve Španělsku zavedena na dvou úrovních. Státní inspekce (Alta Inspección) je pod kontrolou MEC, která se provádí v autonomních oblastech s plnými kompetencemi. Státní inspekce se soustředí na kontrolu dodržování pravidel vztahujících se ke struktuře a organizaci vzdělávacího systému.⁷⁵ V každé autonomní oblasti působí technická inspekce (Inspecciones Técnicas de Educación), která vykonává kontrolu v příslušné lokalitě. Na univerzitách je zřizována servisní inspekce (Inspección de Servicios), která dohlíží na všechny univerzitní služby, provádí postihy a kontrolu v rámci disciplinárního řízení, poskytuje poradenství atd.⁷⁶

⁷⁴ Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo, čl. 64–65, kap. 3, odst. 1.

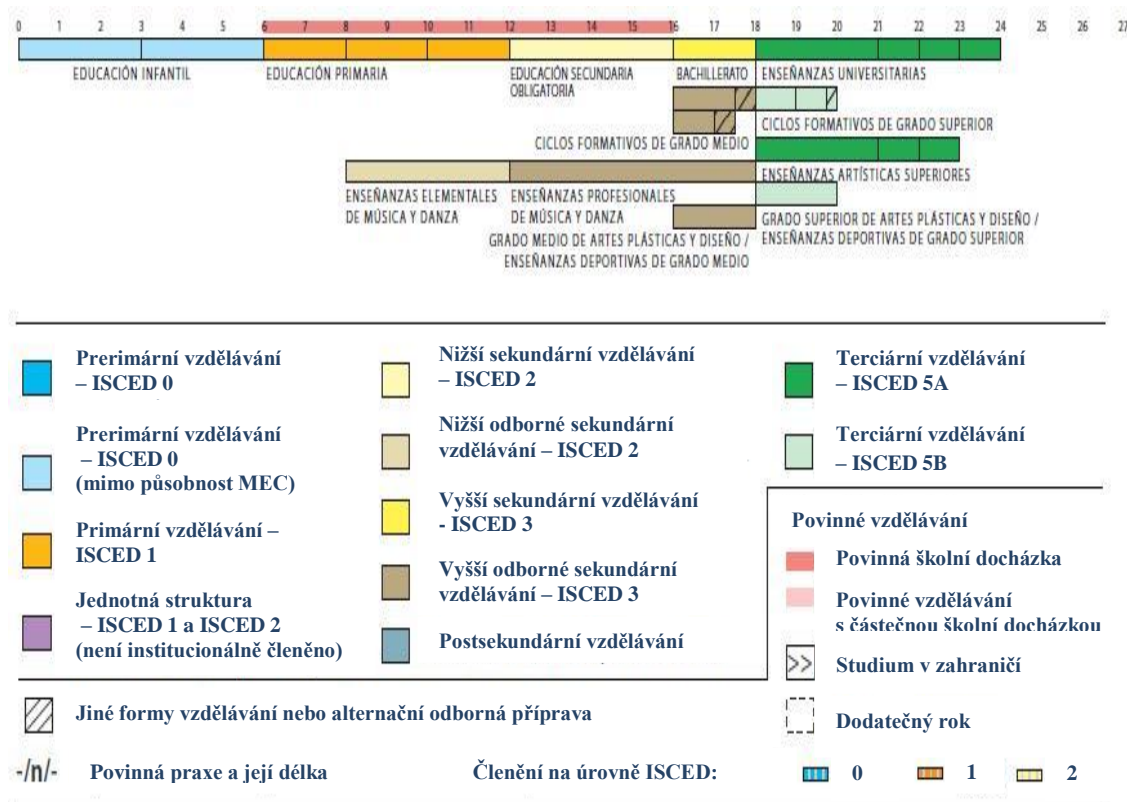
⁷⁵ *Správa a řízení školství v Evropě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 134.

⁷⁶ CENTRO DE INVESTIGACIÓN Y DOCUMENTACIÓN EDUCATIVA. *El sistema educativo español*. Madrid: Secretaría General Técnica, Subdirección General de Información y Publicaciones, 2002, s. 93.

3.4 Organizace a struktura vzdělávacího systému Španělska

Struktura vzdělávacího systému Španělska počíná nepovinnou předškolní výchovou v jeslích a mateřských školách. Na ní navazuje desetiletá povinná školní docházka, která se uskutečňuje na základních školách a povinných středních školách. Studenti mohou dále pokračovat ve všeobecném nebo odborném studiu na středních školách. Poslední úroveň vzdělávání tvoří vysokoškolské studium. Předcházející úrovně vzdělávání patří do základního procesu vzdělávání (Enseñanzas de Régimen General). Ve Španělsku navíc existuje vzdělávání speciálního charakteru (Enseñanzas de Régimen Especial), kam se například řadí studium jazyků nebo odborné vzdělávání v oblasti umění, sportů atd. Tyto typy studií se týkají především sekundárního a terciárního stupně vzdělávání a je u nich patrná odlišná organizace a průběh.

Obr. 3 Schéma vzdělávacího systému ve Španělsku⁷⁷

Zdroj: *Estructuras de los sistemas educativos y de formación en Europa: España 2009/10* [online]. [2009], s. 7, [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf.

⁷⁷ Schéma obsahuje vysvětlivky, které jsou autorkou diplomové práce opatřeny českým překladem.

3.4.1 Preprimární vzdělávání

Předškolní výchova je ve Španělsku rozdělena do dvou cyklů. První se uskutečňuje v jeslích a je určena všem dětem prakticky od narození. Druhý cyklus zahrnuje děti starší tří let, pro které jsou zřizovány mateřské školy. Předškolní výchova je dobrovolná a bezplatná. Zajišťuje harmonický vývoj z hlediska fyzického, mentálního, sociálního a intelektuálního do školního prostředí.⁷⁸

V obou cyklech předškolní výchovy se klade důraz na efektivní vývoj a růst dítěte, rozvoj tělesných návyků, jeho projevu, základních pravidel společenského chování a sociálních vztahů a rozvoj poznání okolního fyzického a sociálního prostředí. Předškolní výchovou je v jedinci budován pozitivní postoj ke světu a uvědomení jeho vlastní identity.⁷⁹

3.4.2 Primární vzdělávání

Základní vzdělávání zahrnuje tři cykly po dvou letech. Je určeno dětem od 6 do 12 let. Trvá šest let a je rozděleno do tří dvouletých cyklů. Primárním vzděláváním, uskutečňovaném na základních školách, je zahájena povinná školní docházka. Základní vzdělávání je na všech školách (státních i soukromých) poskytováno bezplatně. Hodnocení žáka probíhá během celého cyklu. Na konci každého cyklu jsou jeho výsledky poměřovány se standardem, kterého má být dosaženo. Po vyhodnocení žák automaticky postupuje do dalšího ročníku.⁸⁰

Cíl vzdělávání je určen kurikulem vypracovaným vládou. Úkolem primárního vzdělávání je poskytnout všem dětem vzdělání, které zajistí jejich osobní rozvoj a psychickou pohodu. Žák by měl obdržet základní kulturní dovednosti spojené s porozuměním, projevem, čtením, psaním a počítáním. Důraz je kladen i na vývoj sociálních návyků spojených s prací a studiem. V žácích je pěstován smysl pro umění, kreativitu a efektivnost.⁸¹

⁷⁸ Ley Orgánica de Educación, čl. 12–15, kap. 1, odst. 1.

⁷⁹ Ley Orgánica de Educación, čl. 14, kap. 1, odst. 1.

⁸⁰ Ley Orgánica de Educación, čl. 16–21, kap. 2, odst. 1.

⁸¹ Ley Orgánica de Educación, čl. 16, kap. 2, odst. 1.

3.4.3 Sekundární vzdělávání

Sekundární vzdělávání představuje tři úrovně: dva dvouleté cykly povinného středního vzdělávání a studium na středních školách, které poskytují všeobecné i odborné vzdělání.

Základní vzdělávání je ukončeno čtyřletým povinným studiem na středních školách, které je rozděleno do dvou cyklů. Studium žáky připravuje na další vzdělávání nebo uplatnění na trhu práce, kdy je vzdělávání doplněno odbornou přípravou. Do vyšších ročníků žáci postupují automaticky a na konci studia obdrží certifikát o absolvování. Na konci studia by měli být žáci vybaveni základními vědomostmi a znalostmi v oblasti kultury s důrazem na humánní, umělecký, vědecký a technický aspekt. Prostřednictvím těchto znalostí by měly být upevněny návyky studia a práce a připravovat tak jedince na lehký přechod k dalšímu studiu i pracovnímu zařazení.⁸²

Od 16 do 18 let mohou žáci absolvovat všeobecné vzdělávání tzv. Bachillerato nebo střední stupeň odborné přípravy.⁸³ Tyto studia spadají do vyššího sekundárního vzdělávání.

V případě Bachillerato se jedná o střední školu s maturitou, která trvá dva roky a již není povinná. Maturita není dána závěrečnými zkouškami. Student obdrží osvědčení o absolvování na základě prospění ve všech předmětech. Maturita je všeobecnou přípravou a snadnou cestou na vysoké školy. Absolvování Bachillerato předpokládá intelektuální a humánní vyzrání a nabytí vědomostí i dovedností směřujících k odpovědnému začlenění se do sociálního života.⁸⁴

Odborná příprava má dva stupně. Středním stupněm je ukončeno středoškolské vzdělávání. Na něj navazuje vyšší vzdělávání odborné přípravy (Educación de Formación Profesional – F.P.E.) poskytované všeobecně vzdělávacími školami s odbornou přípravou. Studium je ukončeno obdržetím vysvědčení o středním vzdělávání. Odbornou přípravou lze pokračovat i po maturitě, a to na vyšších odborných školách, které připravují především na vysoké školy příbuzného zaměření. Výstupem profesního vzdělávání je souhrn vědomostí a dovedností umožňující kvalifikované uplatnění v různých oblastech na trhu práce a aktivního začlenění

⁸² Ley Orgánica de Educación, čl. 22, kap. 3, odst. 1.

⁸³ Ley Orgánica de Educación, čl. 32–44, kap. 3–4, odst. 1.

⁸⁴ Ley Orgánica de Educación, čl. 32, kap. 4, odst. 1.

do sociálního, kulturního a ekonomického života. Odborná příprava zahrnuje počáteční profesní formování směřující k uplatnění v dané oblasti a neustálého procesu získávání dalších profesních kompetencí.

3.4.4 Terciární vzdělávání

Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje na univerzitních fakultách, vysokých technických školách a univerzitních školách. Vysokoškolští studenti musí platit školné, které si každá autonomní oblast určuje sama.

Univerzitní studium zahrnuje tři cykly.⁸⁵ První cyklus trvá tři roky. Je ukončeno získáním titulu „Diplomado“ („diplomat“), „Arquitecto Técnico“ („technický architekt“) nebo „Ingeniero Técnico“ („technický inženýr“). Na počáteční stupeň navazuje čtyřleté až pětileté studium licenciatury.⁸⁶ S tituly „Licenciado“ („licenciát“), „Ingeniero“ („inženýr“) nebo „Arquitecto“ („architekt“) je možné postoupit do třetího cyklu doktorského studia, na jehož konci absolvent obdrží titul „Doctor“ („doktor“).

3.4.5 Vzdělávání učitelů

Příprava učitelů je realizována na vysokých školách. Učitelé mateřských a základních škol musí absolvovat tříleté studium na univerzitních školách pro výchovu a vzdělávání učitelů základních škol. Učitelé středních škol musí získat titul „Licenciado“ na příslušných univerzitních fakultách. Vysokoškolským učitelem se stává absolvent doktorského studijního programu na univerzitních fakultách nebo vysokých technických školách. Pro pedagogickou praxi je nezbytná stáž v Institutu pedagogických věd (Instituto de Ciencias de la Educación).⁸⁷

⁸⁵ Ley Orgánica de Universidades, čl. 37, odst. 6.

⁸⁶ Délka studia se liší dle studijního oboru. Například studium medicíny trvá šest let.

⁸⁷ Ley Orgánica de Educación, čl. 91–106, kap. 1–4, odst. 3.

3.4.6 Speciální výchova a vzdělávání dětí a mládeže

Španělský vzdělávací systém pamatuje i na jedince se speciálními vzdělávacími potřebami. Školská legislativa nevynechává i jedince nadané.⁸⁸ Velkou snahou je integrace těchto jedinců do normálních škol. Pokud to není z nějakého důvodu možné, jsou pro ně zřizovány speciální školy nebo speciální skupiny připojené k normální škole.⁸⁹

3.4.7 Vzdělávání dospělých

Dle principu celoživotního vzdělávání je dospělým umožněno studovat na všech úrovních a ve všech formách vzdělávacího systému. Je nabízeno základní, střední a odborné vzdělávání pro ty, kteří ho z různých důvodů nemohli dosáhnout v příslušném věku. Dále existuje celá řada vzdělávacích institucí poskytující doplnění dosaženého vzdělání nebo odborné přeškolení. Mimo vzdělávací systém mohou dospělí využít rozmanitých vzdělávacích programů a zkoušky, kterými získávají osvědčení o dosažení úrovně vzdělávání obdržení akademického nebo profesního certifikátu.⁹⁰

3.4.8 El Instituto Cervantes

Španělsko patří k těm zemím, které se snaží podporovat mobilitu studentů a učitelů. Stejně tak vítá studující i ze zahraničí. Většina z nich jsou studenty španělského jazyka. V posledních letech jsou účastníky výměnných programů studenti i jiných oborů, a tak se Španělsko snaží zvýšit zájem o hispánskou kulturu a zejména španělský jazyk. Právě za tímto účelem vzniká El Instituto Cervantes (Cervantesův institut). Institut je proslavený přinejmenším v celé Evropě, proto neodmyslitelně patří k španělskému vzdělávacímu systému.

⁸⁸ Ley Orgánica de Educación, čl. 71–79, kap. 1–3, odst. 2.

⁸⁹ HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČR, 1983, s. 21.

⁹⁰ Ley Orgánica de Educación, čl. 5, kap. 2, odst. úvodní.

El Instituto Cervantes je organizace založená roku 1991. Má dvě hlavní sídla. Centrální je v Madridu a druhé se nachází v Alcalá de Henares, Cervantesově rodném městě, podle kterého je institut pojmenován. Ostatní pobočky jsou rozptýlené ve 44 zemích po celém světě. Cíl organizace je prostý, propagovat a šířit španělský jazyk, ostatní kooficiální jazyky Španělska a hispánskou kulturu. Dílčími činnostmi je zdokonalování a modernizace metod vzdělávání, podílení se na programech šířící španělský jazyk, realizace aktivit propagujících hispánskou kulturu ve spolupráci se španělskými a hispánskými orgány a institucemi hostitelských zemí, podpora práce hispanistů aj.⁹¹ Významná je organizace základních a speciálních kurzů španělského jazyka i dalších oficiálních jazyků Španělska. Úspěšní absolventi zkoušek těchto kurzů obdrží diplom ze španělského jazyka (Diplomas de Español como Lengua Extranjera – DELE), které jsou ceněny nejen ve Španělsku.⁹²

⁹¹ Instituto Cervantes: Quiénes somos. [online]. © 1991-2012 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/informacion.htm.

⁹² Tamtéž.

4 Vyšší sekundární vzdělávání České Republiky a Španělského království

V této kapitole je analyzováno vyšší sekundární vzdělávání České republiky a Španělska a následně je podrobeno srovnání. Obecně je střední vzdělávání označeno jako sekundární. Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání jej rozděluje na nižší a vyšší.⁹³ O nižším sekundárním vzdělávání je v kapitole pojednáno pouze v souvislosti se studiem na víceletých gymnáziích. Ve Španělsku kromě klasického středního vzdělávání existuje povinné vzdělávání na středních školách, kterým se ukončuje povinná školní docházka. Toto vzdělávání poskytují již instituce pro střední vzdělávání, proto se často řadí k sekundárnímu vzdělávání, resp. vyššímu sekundárnímu vzdělávání.⁹⁴

V České republice střední školy též pořádají postsekundární vzdělávání, které vede k dosažení některého stupně středního vzdělávání (nástavbové studiu, zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo výučním listem). I když je toto studium organizováno středními školami, nespadá do sekundárního ani terciárního vzdělávání. Dle Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání je označováno jako postsekundární vzdělávání nezahrnuté do terciárního (ISCED 4).⁹⁵ Z tohoto důvodu není náplní této kapitoly. Ve Španělsku vzdělávání tohoto druhu neexistuje, a proto by srovnání ani nebylo možné.

Kapitola se opírá o informace publikací školských systémů zemí Evropské unie vydaných Evropskou komisí, které jsou uveřejněné na internetovém portálu Eurydice, která je informační síť vzdělávacích systémů a politik. Informace jsou aktualizovány školskou právní legislativou České republiky a Španělska. Kapitola je v přílohách práce doplněna statistickými údaji, které jsou opatřeny z publikací Ministerstev školství obou zemí. Hlavní právní legislativou v oblasti českého středního vzdělávání je *zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, *vyhláška MŠMT o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři*, *vyhláška MŠMT o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem* a *vyhláška MŠMT*,

⁹³ PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006, s. 248–250.

⁹⁴ Ley Orgánica de Educación, čl. 3, kap. 2, odst. úvodní.

⁹⁵ PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 923.

kteřou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách. Základní právní legislativou španělského středního školství je *Ley Orgánica Reguladora del Derecho a la Educación (LODE)* z roku 1985, *Ley Orgánica de Educación (LOE)* z roku 2006, *Ley Orgánica de las Cualificaciones y de la Formación Profesional (LOCFP)* z roku 2002 a *Real Decreto 806/2006, por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo establecida por la LOE*.

4.1 Instituce

V České republice poskytují vyšší sekundární vzdělávání dva druhy škol. Jedná se o střední školy (tzv. střední vzdělávání), mezi které patří gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště. Dalším typem instituce vyššího sekundárního vzdělávání jsou konzervatoře, které byly považovány za střední odborné školy. Školský zákon však vymezuje konzervatoř jako samostatný druh školy.⁹⁶ Označení školy je pak často používáno při utvoření jejího názvu.⁹⁷ Úspěšným ukončením studia na střední škole se dosahuje středního vzdělání s maturitní zkouškou, středního vzdělávání s výučním listem nebo středního vzdělání.⁹⁸ Podle typu instituce je střední vzdělávání všeobecné nebo odborné. Studium na gymnáziích může být čtyřleté, šestileté nebo osmileté. Dělí se tak na nižší stupeň a vyšší stupeň (poslední čtyři ročníky). Šestiletým nebo osmiletým studiem nižšího stupně na gymnáziích je získáno základní vzdělávání (ISCED 2A) a je dokončena povinná školní docházka. Ukončený vyšší stupeň na gymnáziích představuje střední vzdělání s maturitní zkouškou (ISCED 3A).⁹⁹

Konzervatoře poskytují odborné umělecké vzdělávání v oborech hudba, tanec, zpěv a hudebně dramatické umění. Vzdělávání je zde uskutečňováno v šestiletých nebo osmiletých vzdělávacích programech (taneční konzervatoře). Šestileté studium na konzervatoři se zahajuje po ukončení základní školy. Do osmiletého vzdělávacího

⁹⁶ § 86–91 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ Existují další typy středních škol jako střední průmyslová škola, střední pedagogická škola, praktická škola atd. (§ 1 odst. vyhlášky o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.)

⁹⁸ § 58 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁹ PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 922.

programu na konzervatořích se nastupuje po ukončení nižšího stupně základních škol (po 5. ročníku). Studium na konzervatořích absolvent dosáhne středního vzdělávání s maturitní zkouškou (ISCED 3A) nebo vyššího odborného vzdělávání, které už spadá do terciární úrovně vzdělávání (ISCED 5B).¹⁰⁰ Vyšší odborné vzdělávání na konzervatořích představují poslední dva ročníky.

V sekundární sféře vzdělávání může student dosáhnout také středního vzdělání nebo středního odborného vzdělání s výučním listem (ISCED 3C).¹⁰¹ Dle školského zákona se na středním vzdělávání žáků podílejí i další školská zařízení a jiné instituce. Součástí studia je často praktické vyučování, které se uskutečňuje ve středisku praktického vyučování nebo na pracovištích soukromých fyzických či právnických osob.¹⁰² Významnou roli mají i jiné instituce, které se podílejí na mimo vyučovací vzdělávací a výchovné činnosti žáků.¹⁰³

Existují jisté organizační varianty studia na středních školách, mezi které se řadí studium večerního, dálkového a distančního vzdělávacího programu.¹⁰⁴ Také v některých případech víceletých gymnázií dochází k zřízení tzv. bilingvních gymnázií, kde se výuka vybraných předmětů uskutečňuje v cizím jazyce. Podle školského zákona může být za personálních a dalších podmínek povolena výuka některých předmětů v cizím jazyce ve všech ročnících na jakékoliv škole.¹⁰⁵ Další alternativou ve všeobecném a odborně zaměřené přípravě jsou lycea.

Ve **Španělsku** do vzdělávání na středních školách patří povinné sekundární vzdělávání a postobligatorní sekundární vzdělávání.¹⁰⁶ Povinné sekundární vzdělávání (Educación Secundaria Obligatoria – ESO) trvá čtyři roky a je jim ukončena povinná školní docházka. Pod sekundární vzdělávání spadá dvouleté všeobecné střední vzdělávání s maturitou (Bachillerato) nebo odborné vzdělávání středního stupně

¹⁰⁰ PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 922–923.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 922.

¹⁰² § 65 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ § 111 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ Studium jiných forem než prezenčního vzdělávání je ve většině případů součástí dalšího vzdělávání a vzdělávání dospělých. Často se jedná o rekvalifikaci či získání a doplnění kvalifikací. Ovšem tato část vzdělávání je záležitostí postsekundárního vzdělávání (ISCED 4). (PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 923.)

¹⁰⁵ § 13 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ Ley Orgánica de Educación, čl. 22–70, kap. 3–9, odst. 1.

(Educación de Formación Profesional de grado medio – F.P.E.).¹⁰⁷ Vzděláváním F.P.E. lze pokračovat v terciární sféře vyšším odborným vzděláváním (F.P.E. de grado superior).¹⁰⁸

Španělský zákon vymezuje dvě sféry vzdělávání. Hlavní (Enseñanzas de Régimen General) zahrnuje základní vzdělávání, povinné sekundární vzdělávání, vzdělávání na středních školách a terciární sféru vzdělávání. Specifická část vzdělávání (Enseñanzas de Régimen Especial), která obsahuje vzdělávání v oblasti uměleckých oborů hudba a tanec, dramatické umění a návrhářství (Enseñanzas de Música y Danza, Enseñanzas de Arte Dramático, Enseñanzas de Artes Plásticas y Diseño), studia jazyků (enseñanzas de idiomas) a sportu (Enseñanzas Deportivas) napříč několika vzdělávacími úrovněmi.¹⁰⁹ Toto speciální vzdělávání nemá povinný charakter a některé obory se organizují v základním, středním i vysokoškolském stupni (enseñanzas elementales, grado medio, grado superior) vzdělávacího systému. Například studium hudby a tance lze začít již na základních školách (Enseñanzas elementales de música y danza) a pokračovat v něm středním odborným vzděláváním (Enseñanzas profesionales de música y danza) až po terciární sféru (Enseñanzas artísticas superiores). Ke specifické části španělského vzdělávání se řadí i studium jazyků. Toto vzdělávání je ještě více odlišné a zásadně nespadá pod sekundární vzdělávání. Nejčastějším věkem nástupu je 14 až 16 let, proto je zde tendence ukládat tomuto studiu status sekundárního vzdělávání.¹¹⁰

Povinné sekundární vzdělávání ve Španělsku organizují instituce, které poskytují Bachillerato a F.P.E. Jsou nazývány institucemi sekundárního vzdělávání (institutos de educación secundaria – IES). Střední odborné vzdělávání může být navíc poskytováno institucemi, které pořádají vyšší odborné vzdělávání a naopak. Mnohem častěji nastává situace, kdy je sekundární vzdělávání poskytováno v institucích společně s povinným středním vzděláváním.¹¹¹

Jako v České republice se španělské střední vzdělávání uskutečňuje i mimo vzdělávací instituce. Patří sem různé zájmové, kulturní a jiné organizace.

¹⁰⁷ Délka trvání F.P.E. je jeden a půl nebo dva roky.

¹⁰⁸ Ley Orgánica de Educación, čl. 39-44, kap. 5, odst. 1.

¹⁰⁹ Ley Orgánica de Educación, čl. 3, kap. 2, odst. úvodní.

¹¹⁰ Ley Orgánica de Educación, čl. 59–62, kap. 7, odst. 1.

¹¹¹ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 140–141 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

Také je do sekundární vzdělávání Španělska zahrnuto praktické vyučování (Formación en Centros de Trabajo), které se rovněž uskutečňuje v různých střediscích praktického vyučování, podnicích apod.¹¹²

I ve Španělsku jsou nabízeny jiné formy středoškolských studijních programů jako je například distanční forma studia. Mezi úplné alternativní formy vzdělávání patří kurikulární diverzifikace a počáteční profesní kvalifikační programy, Bachillerato Internacional (mezinárodní maturita) a různé způsoby výuky jazyků. Kurikulární diverzifikace obnáší zavedení individuální výuky, organizace a obsahu vzdělávání žáka či studenta. Pro studenta to znamená vymezení individuálních kritérií, obsahu a způsobu hodnocení vzdělávání, které vedou k dosažení základních dovedností a vědomostí stanovených v obecných cílech.¹¹³ Počáteční profesní kvalifikační programy jsou často založeny na kurikulární diverzifikaci a účastníci získávají odborné kompetence různých úrovní, které klasifikuje Katalog národní profesní kvalifikace (Catálogo Nacional de Cualificaciones Profesionales).¹¹⁴ Bachillerato Internacional je pre-univerzitní kurz pro studenty ve věku od 16 do 19 let. Je pořádán pouze na několika málo veřejných i soukromých školách po celém Španělsku. Cílem je podporovat mobilitu a mezinárodní výměny studentů. Je navržen jako komplexní program, který integruje prvky učebních plánů mnoha zemí. Výuka se realizuje v několika úrovních a probíhá ve španělštině, francouzštině nebo angličtině. Absolventi mohou pokračovat ve studiu na univerzitách.¹¹⁵ Studium jazyků patří do speciálního vzdělávání (Enseñanzas de Régimen Especial). Výuku jazyků poskytují Oficiální školy jazyků (Escuelas Oficiales de Idiomas – EE.OO.II.). Nabízí kurzy mnoha jazyků v několika úrovních (základní, střední a pokročilý stupeň). Studium jazyků lze dokončit povinné sekundární vzdělávání. Jinak je minimální věk nástupu na tato studia stanoven na 16 let. EE.OO.II. nabízejí též distanční formu vzdělávání.¹¹⁶

¹¹² Ley Orgánica de Educación, čl. 42, kap. 5, odst. 1.

¹¹³ Real Decreto 1631/2006, čl. 13.

¹¹⁴ Real Decreto 1631/2006, čl. 14.

¹¹⁵ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 193 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹¹⁶ Ley Orgánica de Educación, čl. 59–62, kap. 7, odst. 1.

4.2 Soukromé střední školství

V České republice vyšší odborné školy zaujímají nejvyšší podíl škol neveřejných.¹¹⁷ Vznik soukromých i církevních škol umožnila novela školského zákona z roku 1990.¹¹⁸ Cílem bylo odstranit zejména nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou. Dle zákona jsou soukromé školy zřizovány jinou právnickou nebo fyzickou osobou než státem, krajem, obcí nebo registrovanou církví. Církevní školy mohou být zřizovány státem uznávanými církevními nebo náboženskými společenstvími, která jsou registrovaná orgánem státní správy.¹¹⁹ Dále zákon stanovuje jejich financování, které je ve stejném rozsahu jako činnost škol zřizovaných MŠMT.¹²⁰ Dotace na financování neinvestičních výdajů putují prostřednictvím krajů. Normativy pro financování soukromých středních škol jsou každoročně stanovovány MŠMT dle jednotlivých oborů, forem, délky, provozu vzdělávání a velikosti školy. Školy, které jsou zřizované kraji, mohou požádat o další dotace na neinvestiční výdaje.

Ve většině případech vybírají soukromé školy školné. Výše školného se odvíjí od náročnosti oboru, technického vybavení školy, ekonomické situaci oblasti atd. Církevní školy mohou též vybírat školné, ale zpravidla tak nečiní.¹²¹

Ve Španělsku jsou rovněž na všech úrovních zřizovány i soukromé školy. Ve většině případů se jedná o školy, které poskytují alternativní způsoby vzdělávacích programů jako jsou například jazykové školy nebo školy poskytující Bachillerato Internacional.¹²² Španělské soukromé školy mohou být buď soukromé státem dotované nebo soukromé státem nedotované podléhající správě státu nebo autonomních oblastí. Školy, které jsou financovány z veřejných prostředků, tedy prostřednictvím

¹¹⁷ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 148 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹¹⁸ Vznik soukromých škol se vázal na všechny školy s výjimkou škol vysokých. Ty byly zakládány až na základě nového vysokoškolského zákona z roku 1998. (Tamtéž, s.149)

¹¹⁹ § 124 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ § 162 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 151 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹²² Evropská komise *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 191–194 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

Ministerstva školství, autonomních oblastí nebo místních správ, nesmí vybírat školné.¹²³ V každém případě veřejným dotacím se dostává těm soukromým školám, které zajišťují zdarma povinnou školní docházku (Escuelas Secundarias Obligatorias).

4.3 Studijní specializace středoškolského vzdělávání

V České republice se vyšší sekundární vzdělávání vyznačuje vysokou mírou oborové specializace. Proto je i možný přestup mezi obory, o kterém rozhoduje ředitel školy, na niž žák chce přestoupit.¹²⁴

Kromě odborného vzdělávání je nabízeno všeobecné vzdělávání na čtyřletých a víceletých gymnáziích. Původní zaměření jako byla matematika, přírodovědné předměty, jazyky, tělesná výchova aj. nahradily dva typy gymnázií: obor gymnázium a obor gymnázium se sportovním zaměřením. Gymnázia se dále profilují samy a jejich zaměření vychází ze školního vzdělávacího programu. Další zvláštní specializaci tvoří bilingvní gymnázia. Existují též instituce, které jsou zaměřeny na obecně odbornou přípravu. Mezi ně patří různorodě zaměřená lycea jako je Technické lyceum, Přírodovědné lyceum, Ekonomické lyceum, Pedagogické lyceum, Waldorfské lyceum a Zdravotnické lyceum. Ve všech lycei převládá obecné vzdělávání s odbornou přípravou především na vysoké školy.¹²⁵

Středního vzdělávání s maturitní zkouškou a středního vzdělávání s výučním listem lze dosáhnout v mnoha oborech. Mezi nabízené kategorie patří ekonomika, ekologie, strojírenství, elektrotechnika, potravinářství, chemie, stavebnictví, zemědělství, pedagogika, podnikání, gastronomie, umění, zdravotnictví, oděvnictví, sport, lesnictví, hotelnictví, turismus atd. Obory středního vzdělávání (bez maturitní zkoušky i výučního listu) tvoří zdravotnictví (obor Zubní instrumentárka), ekonomika a administrativa (obor Obchodní škola), osobní a provozní služby (obor Charitativní služby), pedagogika, učitelství a sociální péče (obor Pedagogika pro asistenty

¹²³ Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo, čl. 64–65, kap. 3, odst. 1.

¹²⁴ § 66 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁵ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 124 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

ve školství), umění a užité umění (obor Ladění klavíru), obecně odborná příprava (obory Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá). Většina z těchto oborů jsou určeny pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, proto jsou také méně náročnější.¹²⁶

Vzdělávání v konzervatořích je uměleckého charakteru. Z oborů tanec, hudba, zpěv, hudebně dramatické umění si žáci volí ještě více specializované zaměření.¹²⁷

Obsah vzdělávání, jednotlivé předměty a počty hodin jsou dle školského zákona dány rámcovými vzdělávacími programy, které schvaluje MŠMT, a školními vzdělávacími programy připravované jednotlivými školami.¹²⁸ Znamená to, že škola rozčlení vzdělávací obsah rámcových vzdělávacích programů do jednotlivých vyučovacích předmětů a ročníků, a tak rozpracuje podrobný učební plán. Do školních vzdělávacích programů musí být začleněna i praktická výuka jednotlivých oborů.

Ve **Španělsku** je v sekundární sféře vzdělávání také velký výběr disciplín a specializací. Střední povinné vzdělávání (ESO) je povinné, ukončuje se s ním základní vzdělávání, tudíž je koncipováno spíše všeobecně. Školy ale nabízí volitelné předměty a na základě nich je v posledních ročnících vytvářena žákova další orientace ve vzdělávání.¹²⁹

Španělské střední vzdělávání a maturitou Bachillerato je uskutečňováno ve třech oblastech. Jedná se o humanitní vědy, technické obory a oblast umění.¹³⁰

Střední odborné vzdělávání je ve Španělsku nabízeno v odvětvích jako je potravinářský průmysl, zdravotnictví, elektrotechnika, oděvnictví, správa a řízení, obchod a marketing, pohostinství a cestovní ruch, umění, sport, sklářství, stavebnictví, námořnictví, rybolov atd.¹³¹

¹²⁶ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 124–125 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹²⁷ Tamtéž, s. 126–127.

¹²⁸ § 3–6 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁹ Ley Orgánica de Educación, čl. 22–25, kap. 3, odst. 1.

¹³⁰ Ley Orgánica de Educación, čl. 34, kap. 4, odst. 1.

¹³¹ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 153–155 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

V rámci specializovaného odborného vzdělávání (Eseñanzas de Régimen Especial) se v oblasti muzických umění vyučuje hra na mnohé hudební nástroje a zpěvu (například zpěvu flamenka). V oboru tance je výuka zaměřena na různé taneční styly od klasických tanců až po tance moderní a tradičně národní. V oboru návrhářství se vyučuje sochařství, designu, sklářství, květinářství, šperkownictví aj. Oficiální školy jazyků nabízejí studium evropských i jiných světových jazyků a také výuku koficiálních jazyků Španělska jako je katalánština, baskičtina, galicijština a valencijština. Také je pořádána výuka španělštiny jako cizího jazyka. Školy, které pořádají sportovní studia, se specializují na výuku sportů jako je horolezectví, zimní sporty, fotbal, atletika, házená atd.¹³²

Obecné záměry vzdělávání jsou stanoveny centrálně v právní legislativě. Konkrétní obsah vzdělávání je vydáván v kurikulech vypracovaných jednotlivými školskými správami.¹³³

4.4 Přijímací řízení

O přijetí na střední školy v **České republice** rozhoduje ředitel školy. Ten také stanovuje kritéria přijímacího řízení. Ke vzdělávání na střední škole lze přijmout jen uchazeče, který úspěšně ukončil základní vzdělávání a podmínky pro přijetí. Často bývají součástí přijímací zkoušky na konzervatoře i talentové zkoušky. Obdobné podmínky pro přijetí platí pro uchazeče do víceletých gymnázií s tou výjimkou, že musí mít úspěšně ukončený 5. či 7. ročník základní školy. Přijímací řízení se může uskutečňovat v několika kolech. Ředitel školy je povinen vyhlásit nejméně jedno kolo přijímacího řízení, a to do konce ledna. Uchazeč si smí podat pouze tři přihlášky.¹³⁴ Pozvánky k přijímacímu řízení spolu s podmínkami pro přijetí ředitel rozešle nejpozději do čtrnácti dnů od začátku konání přijímacího zkoušky. Ten uchazeč, který byl přijat, musí nástup na vzdělávání ve střední škole potvrdit

¹³² Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 155–157 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹³³ Ley Orgánica de Educación, čl. 6, kap. 3, odst. úvodní.

¹³⁴ Termín podání přihlášky je stanoveno zákonem. Přihlášky do denní formy středního vzdělávání se podávají do 15. března, do jiných forem do 20. března. V případě talentové přijímací zkoušky do všech forem studia je termín podání přihlášek stanoven na 30. listopad.

odevzdáním tzv. zápisového listku.¹³⁵ Rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí by mělo být zveřejněno na veřejném přístupném místě ve škole. V případě, že uchazeč o studium na konzervatořích u přijímací zkoušky neuspěl, má z důvodu brzkého konání přijímacího řízení možnost podat si přihlášku na jinou střední školu.¹³⁶

Ve **Španělsku** postup na střední povinné školy se uskutečňuje automaticky na základě úspěšného ukončení základního vzdělávání. Průměrný věk nástupu je 12 let. Každá základní škola ve Španělsku přísluší dané instituci povinného středního vzdělávání. Proces nástupu nepovinné střední vzdělávání se tak děje v rámci nich a nevyžaduje žádný složitý postup přijímací řízení. Pokud jsou volná místa, jsou přijímáni žáci i jiných základních škol. Přednost ovšem mají žáci škol, s kterými instituce povinného středního vzdělávání kooperují.¹³⁷

Pro přijetí na studia Bachillerato je nutný titul „Graduado en Educación Secundaria Obligatoria“, který představuje certifikát osvědčující uchazeče s úspěšným ukončením povinného sekundárního vzdělávání. Při přijetí se posuzuje uchazečův prospěch z předchozího studia. Přímou cestu na Bachillerato mají uchazeči, kteří vlastní titul „Técnico“ odborného vzdělávání F.P.E. středního stupně, „Técnico deportivo“ sportovních studií středního stupně nebo „Técnico de Artes Plásticas y Diseño“ oboru výtvarnictví a návrhářství.¹³⁸

Na španělské střední odborné vzdělávání středního stupně (F.P.E. de grado medio) je rovněž potřebné úspěšné ukončení povinného středního vzdělání. Podmínkou je složení přijímací zkoušky, kterou vytváří školské správy a jsou stejné po celém Španělsku. Pro připuštění k této přijímací zkoušce musí uchazeč dosáhnout v roce konání zkoušky minimálně věku 17 let. Přímá cesta je na tento typ vzdělávání pro uchazeče, kteří již vlastní nějaký titul obdobného vzdělávání nebo prokázání praxe v oboru delší jeden rok, a uchazeče, kteří složili přijímací zkoušku na universitu (La Prueba de Acceso a la Universidad – PAU). Starší 25 let jsou z konání přijímací zkoušky zproštěni. Školské správy musí přijímací zkoušku na střední odborné

¹³⁵ Zápisový listek je nutné doručit do pěti pracovních dnů ode dne, kdy bylo doručeno rozhodnutí o přijetí ke studiu. Na místo uchazeče, který tak neučiní, je přijat jiný kandidát.

¹³⁶ § 59–64 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 145 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹³⁸ Tamtéž, s. 145.

vzdělávání svolat nejméně jednou do roka. Do finálního hodnocení se počítá i prospěch z předchozích studií. Školské správy také pořádají přípravné kurzy na přijímací zkoušku F.P.E. středního stupně, za které se přisuzují body navíc.¹³⁹

Pro přijetí na ostatní studia (Enseñanzas de Régimen Especial) jsou stanoveny speciální podmínky. Většinou zahrnují předchozí vzdělání, vyzrálost, znalosti a dovednosti, věk atd. Společnou podmínkou je však titul povinného sekundárního vzdělávání „Graduado en Educación Secundario Obligatoria“. V oblasti umění a sportu je nutné prokázat i potřebný talent. Přijímací zkouška tedy může obsahovat dvě části. Hlavní část má prokázat znalosti a dovednosti Bachillerato a speciální část je zaměřená na talentová zkoušky. Přímou cestu zas mají všichni uchazeči, kteří absolvovali Bachillerato nebo vlastní titul obdobných oborů středního nebo vysokého vzdělávání. Přijetí na studium jazyků a sportu je podmíněno dosažením věku 16 let v roce přijímání. Uchazeči o studium jazyků, kteří mají Bachillerato z cizího jazyka střední úrovně, mají na daná studia přímou cestu.¹⁴⁰

4.5 Poplatky spojené se studiem a finanční podpora

V České republice je střední vzdělávání na veřejných školách bezplatné.¹⁴¹ Soukromé a církevní školy mohou požadovat školné.¹⁴² Na školách se mohou zřirovat tzv. sdružení rodičů a přátel školy, jejichž prostřednictvím škola vybírá dobrovolné příspěvky na různé účely pro školu i žáky.

Obecně je finanční podpora poskytována z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí ve formě sociálních dávek a dále pak z rozpočtu MŠMT formou příspěvku na poskytování některých služeb. Ministerstvo školství přispívá škole či školskému zařízení i na nepřímé výdaje, které jsou se vzděláváním spojeny. Jedná se o stravování, ubytování, zájmovou činnost atd. Ceny ve školních jídelnách,

¹³⁹ Ley Orgánica de Educación, čl. 41, kap. 5, odst. 1.

¹⁴⁰ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 146–149 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹⁴¹ § 2 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² § 123 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

střediscích volného času, školních klubech, domovech mládeže a jiných zařízeních jsou poměrně nižší. Z rozpočtu zřizovatele pak putuje pomoc sociálně slabším rodinám v podobě slev nebo prominutí poplatku spojeného s úhradou služeb. Na středních školách jsou také zřizovány fondy učebnic a učebních textů zejména pro žáky se sociálním znevýhodněním a v hmotné nouzi. Zdravotní pojištění je až do 26 let hrazeno státem.¹⁴³ Ředitel školy může se souhlasem zřizovatele také udělovat prospěchové stipendium.¹⁴⁴

Ve **Španělsku** je bezplatně poskytováno povinné sekundární vzdělávání. Povinná školní docházka je tak zajištěna bezplatně díky veřejnému financování škol.¹⁴⁵ Na školách Bachillerato, speciálního vzdělávání (Enseñanzas de Régimen Especial) a odborného vzdělávání (F.P.E.) se platí školné, jehož výše je velice nízká oproti skutečným nákladům na poskytované služby.

Španělský školský zákon Ley Orgánica de Educación z roku 2006 ustanovuje zřízení státního rozpočtu finanční pomoci při studiu a stipendií tak, aby byla zachována koordinace regulí s autonomními oblastmi a každý měl rovný přístup a možnosti studia. Z tohoto důvodu také existuje mechanismus kontroly a řízení grantů pro poskytování informací, koordinaci a spolupráci mezi různými orgány školské správy.¹⁴⁶

Na španělských středních školách rovněž existuje systém finanční pomoci a stipendií. Žákům je udělována podpora na stravování, dopravu, učebnice a potřebné materiály ke vzdělávání. Ve venkovských oblastech mají sociálně slabší žáci základního i povinného sekundárního vzdělávání právo na bezplatné služby spojené se stravováním, dopravou atd. Pro žáky středních škol je každoročně podána výzva státu o požádání na udělení finanční pomoci a grantů. Stipendia a granty specifického charakteru jsou udělovány v případě velmi dobrých studijních výsledků.¹⁴⁷

¹⁴³ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 122 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹⁴⁴ § 122 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁵ Ley Orgánica de Educación, čl. 4, kap. 2, odst. úvodní.

¹⁴⁶ Ley Orgánica de Educación, čl. 156–157, odst. 8.

¹⁴⁷ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 149–150 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

4.6 Organizace a průběh školního roku

Organizace školního roku středních škol obou zemí je dána především školským zákonem a zákonem Ley Orgánica de Educación.

Školní rok v **České republice** začíná 1. září a končí 31. srpna následujícího roku. Je tvořen obdobím školního vyučování a obdobím školních prázdnin.¹⁴⁸ Hlavní prázdniny jsou určeny na srpen a červenec. Pokud učební plán obsahuje sportovní přípravu a odbornou nebo uměleckou praxi v prázdninových měsících, je druhá polovina školního roku o tuto dobu zkrácena. Z důvodu závěrečných zkoušek je rovněž dotčena druhá polovina školního roku posledních ročníků.¹⁴⁹

Týdenní a denní rovrh je dán vzdělávacími programy a závisí na formě vzdělávání. V denní formě trvá školní týden od pondělí do pátku a počet vyučovacích hodin je dán učebním plánem.¹⁵⁰ Vyučovací hodina trvá 45 minut a praktická výuka (odborný výcvyk a praxe) 60 minut.¹⁵¹ Vyučování by mělo začínat nejdříve v 7 hodin ráno a končit nejpozději do 20 hodin. Nejvyšší počet vyučovacích hodin je 8 až 9, bez polední přestávky 7 hodin. Kromě desetiminutových přestávek po každé vyučovací hodině musí být součástí denního harmonogramu přestávka v délce 15 až 20 minut zařazená po druhé vyučovací hodině.¹⁵²

Školní rok na středních školách ve **Španělsku** začíná v jednotlivých autonomních oblastech různě během měsíce září a končí v průběhu června. Školská správa stanovuje minimální počet školních dnů. Školní rok tak sčítá 35 týdnů. Hlavní prázdniny začínají koncem června a trvají 12 týdnů. Během roku jsou také dány školní prázdniny. Na vánoční svátky připadá 15 dní, pro Velikonoce je vyhrazeno

¹⁴⁸ § 24 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁹ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 127 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹⁵⁰ 35 hodin u oborů s talentovou přijímací zkouškou, 40 hodin u konzervatoří, gymnázia se sportovní přípravou nejvýše 46 hodin. (Tamtéž, s. 128.)

¹⁵¹ § 26 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵² Jiný denní program je u odborných a uměleckých praxí. Harmonogram praktického vyučování je zpravidla skodný s harmonogramem zaměstnanců daného pracoviště. Denní délka výcviku se bohybuje kolem šesti hodin denně s nárokem na přestávku po dvou hodinách. (Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 128–129 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.)

asi sedm až deset dnů a několik dnů je určeno pro svátky jednotlivých autonomních oblastí. Do škol se dochází od pondělka do pátku. Týden má nejvýše 30 vyučovacích hodin po 60 minutách. Přitom denně se může konat pouze 6 vyučovacích hodin. V úvahu se pak bere například nutnost zvláštního harmonogramu sportovních studií, praktická výuka F.P.E. nebo výuka jazyků.¹⁵³

V **České republice** je středoškolská výuka rozdělena do jednotlivých předmětů. Vyučování je teoretické a v oborech odborného zaměření převládá výuka praktická.¹⁵⁴ Základní metodické a didaktické požadavky jsou stanoveny rámcovými vzdělávacími programy.¹⁵⁵ V kompetenci škol je spracování konkrétních vyučovacích metod, které jsou vypracovány ve školních vzdělávacích programech.¹⁵⁶ Podle zákona se musí při vzdělávání uplatňovat moderní pedagogické metody a přístupy.¹⁵⁷ Proto jsou mnohé školy vybaveny odbornými učebnami (informační a výpočetní techniky, jazyků, biologie, chemie atd.). Do praktického vyučování se zahrnuje cvičení, odborný výcvik, odborná a umělecká praxe a sportovní příprava. Často se koná v malých skupinách. V konzervatořích je dokonce preferován individuální přístup k žákovi či studentovi. Cvičení je součástí vyučovacího předmětu zaměřená na odborné vzdělávání a přípravu žáků, které se uskutečňuje v odborných učebnách, laboratořích aj. Odborný výcvik či jakákoliv praxe a sportovní příprava je konána ve škole, středisku praktického vyučování nebo pracovištích fyzických či právnických osob. Školy také pořádají lyžařské výchovně-výcvikové kurzy a sportovní nebo turistické kurzy aj.¹⁵⁸

Na českých středních školách a konzervatořích se uplatňuje průběžné a závěrečné hodnocení. Podle vyhlášky musejí být pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků součástí školního řádu, který vychází z rámcových a školních

¹⁵³ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 157–158 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹⁵⁴ § 12–16 odst. vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

¹⁵⁵ § 4 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁶ § 5 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁷ § 2 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 139–140 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

vzdělávacích programů.¹⁵⁹ Pravidla pro hodnocení jsou schvalovány školskou radou. Při evaluaci se také přihlíží k speciálním vzdělávacím potřebám. Při průběžném hodnocení se využívá zámkování o kvalifikační škále 1 až 5, bodové, procentuální nebo slovní hodnocení. Je taky patrné kombinované hodnocení těchto způsobů. Nejčastěji se žák hodnotí stupni prospěchu 1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný a 5 – nedostatečný. Celkové hodnocení výsledků žáka se provádí na konci každého pololetí. Opět se používá klasifikace, slovní hodnocení nebo kombinace obou. Součástí evaluace je i hodnocení chování stupni 1 – velmi dobré, 2 – uspokojivé a 3 – neuspokojivé. Celkové hodnocení žáka na vysvědčení se vyjadřuje stupni prospěl/a s vyznamenáním, prospěl/a, neprospěl/a a nehodnocen/a v případě, že žák není z nějakého důvodu klasifikován (například zdravotní důvody).¹⁶⁰ Ředitel nebo třídní učitel mohou udělovat výchovná opatření (pochvala, ocenění, napomenutí, důtka), které mají posilovat kázeň. Ředitel také může rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo vyloučení ze studia.¹⁶¹ Do vyšších ročníků se postupuje v případě, že žák na vysvědčení v druhém pololetí prospěl s vyznamenáním nebo prospěl.¹⁶² Žák, který neprospěl nejvýše ve dvou předmětech skládá komisionální opravou zkoušku.¹⁶³ Mimořádně nadaného žáka může ředitel školy přeřadit do vyššího ročníku s podmínkou vykonání zkoušek z učiva ročníku, který přeskakuje.

Ve **Španělsku** vyučovací metody v oblasti středního povinné vzdělávání a středního vzdělávání musí odpovídat charakteru každého studenta, podporovat jeho schopnost učit se od druhých a spolupráci, rozvíjet kreativitu a dynamiku a vést k integraci zdrojů informačních technologií a komunikace v učení. Organizace vzdělávání, tvorba učebních plánů, stanovení cílů, obsahu a kritéria hodnocení jsou určovány tak, aby byla respektována individualita každého žáka. Kromě běžné organizace vzdělávání jsou pořádány například volitelné předměty a léčebné programy pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami. Při vyučování se preferují malé skupinky žáků, třídy jsou tedy často děleny. Vyučování se koná v rámci teoretických

¹⁵⁹ § 4 odst. vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

¹⁶⁰ § 3 odst. vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

¹⁶¹ § 10 odst. vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

¹⁶² § 69 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ § 6 odst. vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

a praktických hodin. U odborného vzdělávání je rovněž důležitá praxe v běžných pracovištích.¹⁶⁴

Hodnocení žáků na španělských středních školách má rozdílné prvky vzhledem k různým vzdělávacím programům. Evaluace vzdělávání studentů prokazuje míru získaných základních dovedností a cílů vzdělávacího programu. Hodnotí se pomocí klasifikační škály 0 až 10. Nedostatečný (insuficiente – IN) je žák, který získá známku 0 až 4, známka 5 je dostatečný (suficiente – SU), 6 je dobře (bien – BI), 7 až 8 chvalitebný (notable – NT) a 9 až 10 výborný (sobresaliente – SB). Hodnocení musí být numerické a nepoužívají se desetinné čárky. Praxe odborných studií se posuzuje pouze dvěma způsoby apto (způsobilý) a no apto (nezpůsobilý). Stejná kvalifikace se užívá při hodnocení studia jazyků. Postup do dalšího modulu je automatický na základě úspěšného absolbování všech předmětů. Žák může neuspět maximálně ze dvou předmětů. V tomto případě může konat opravné zkoušky. Opakovat modul musí ten žák, který neprospěl ze tří a více předmětů. Opakovat ho lze nejvýše dvakrát. Pokud žák v posledním ročníku neprospěl z nějakého předmětu, může konat opravné zkoušky.¹⁶⁵

4.7 Způsob ukončení studia a certifikace

Studium na středních školách v České republice je ukončeno závěrečnou zkouškou v případě středního vzdělávání a středního vzdělávání s výučním listem. Střední vzdělávání s maturitní zkouškou je ukončeno státní maturitní zkouškou. Studium na konzervatoři je završeno absolutoriem v konzervatoři nebo rovněž maturitní zkouškou.¹⁶⁶ Závěrečné zkoušky mají ověřit dosažení cílů vzdělávání v příslušném oboru, zejména klíčové vědomosti, dovednosti a postoje žáka či studenta, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání.¹⁶⁷

¹⁶⁴ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 117 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 180–181.

¹⁶⁶ § 72 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ § 73 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Maturita je základním předpokladem k přijetí na vysokou nebo vyšší odbornou školu. Absolutorium v konzervatoři je dostačující v případě přijetí na vysokou školu uměleckého zaměření. Po úspěšném vykonání zkoušky je vydáno vysvědčení o těchto zkouškách, které uvádí klasifikaci jednotlivých částí zkoušky, celkové hodnocení (prospěl/a s vyznamenáním, prospěl/a atd.) a doložka o získaném stupni vzdělání. Absolventům vzdělávání s výučním listem je vydán výuční list.¹⁶⁸

Ve školním roce 2010/2011 poprvé žáci skládali maturitní zkoušku v nové centrálně plánované podobě. Maturitní zkoušku smějí konat žáci, kteří úspěšně ukončili poslední ročník studia.¹⁶⁹ Žáci na konzervatořích přistupují k maturitní zkoušce nejdříve po čtvrtém, v oboru tance po osmém ročníku studia. Maturitní zkouška se skládá se společné a profilové části.¹⁷⁰ U každého předmětu si žák může vybrat ze dvou úrovní obtížnosti. Společná část maturitní zkoušky představuje zkoušku z českého jazyka, cizího jazyka a volitelné zkoušky.¹⁷¹ Zkouška z českého a cizího jazyka se koná písemně i ústně. Profilovou část zkoušky může žák konat i v případě, že úspěšně nevykonal část společnou.¹⁷² Profilová zkouška se skládá ze tří povinných zkoušek, jejíž nabídku témat stanoví ředitel školy. Dále si může žák zvolit nejvýše čtyři nepovinné zkoušky. Volí si z nabídky stanovené ředitelem školy nebo nabídky ministerstva. Zkoušky mají formu maturitní práce a její obhajoby, ústní zkoušky, písemné zkoušky, praktické zkoušky nebo kombinaci dvou a více forem.¹⁷³ Před konáním maturitní zkoušky se žák neúčastní vyučování po dobu 5 dnů.¹⁷⁴ Obsah, způsob a kritéria hodnocení maturitní zkoušky vydává Ministerstvo školství. Ministerstvo školství také zřizuje Centrum pro zjišťování výsledků, která zajišťuje

¹⁶⁸ § 72 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁹ Nejpozději se může maturitní zkouška konat do pěti let od ukončení studia. To platí pro závěrečné zkoušky na všech typech středoškolského vzdělávání. (§ 74 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.)

¹⁷⁰ § 77 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷¹ Žák si může volit z matematiky, občanského základu, přírodovědně technického základu nebo informačně technologického základu. (§ 78 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.)

¹⁷² § 79 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷³ § 79 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁴ § 79 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

společnou část maturitní zkoušky a profilovou část maturitní zkoušky zadávané ministerstvem.¹⁷⁵ Členové maturitní komise mají různé funkce.¹⁷⁶ Ústní společná a profilová část maturitní zkoušky se koná před komisí, kde členem může být i odborník z praxe, z vysoké nebo vyšší odborné školy. Předseda zkušební maturitní komise odpovídá za řádný průběh části maturitní zkoušky konané ve škole. Komisař odpovídá za řádní průběh písemných zkoušek a písemných částí zkoušek zadávaných ministerstvem ve škole. Zadavatel odpovídá za řádný průběh písemných zkoušek a písemných částí zkoušek zadávaných ministerstvem ve škole. Písemné zkoušky a písemné části zkoušek zadávané ministerstvem hodnotí hodnotitel. V případě neúspěchu má žák právo na opravu nejvýše dvakrát z každé části zkoušky.¹⁷⁷

Pro získání vzdělání s výučním listem je třeba úspěšně složit závěrečnou zkoušku.¹⁷⁸ Jako u maturitní zkoušky k připuštění musí žák úspěšně ukončit poslední ročník studia. Závěrečná zkouška se skládá z písemné, praktické a ústní zkoušky. Pro písemnou zkoušku jsou stanovena ředitelem školy tři témata, z nichž si žák volí pouze jedno. U praktické zkoušky si žák losuje jedno ze zadaných témat. Praktická zkouška může trvat nejdéle tři dny. U některých oborů jako je umění je délka praktické zkoušky stanovena na dva až čtyři týdny. U ústní zkoušky žák také losuje jedno ze zadaných témat. Žák má právo na přípravu v délce 15 minut. Závěrečná zkouška se koná v červnu. Konečné datum stanoví ředitel školy. Před praktickou zkouškou se žáci neučatsní výuky po dobu čtyř vyučovacích dnů. Zkouška se skládá před komisí, kterou tvoří předseda, místopředseda, třídní učitel (stálí členové), učitele odborného výcviku a odborných předmětů a odborníka z praxe. Předsedou je pedagog z jiné střední školy jmenovaný krajským úřadem. Ostatní jsou jmenováni ředitelem školy. Klasifikace jednotlivých částí je 1 až 5 a celkové hodnocení je opět prospěl/a s vyznamenáním, prospěl/a nebo neprospěl/a.¹⁷⁹

¹⁷⁵ § 77 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ § 80 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ § 81 odst. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁸ § 74 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁹ § 74–76 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce, které se získává úspěšným složením závěrečné zkoušky. Zkouška je složena z praktické a teoretické části z odborných předmětů. Praktická zkouška je písemná a vykonává se před částí teoretickou. Pro ni ředitel školy stanoví několik témat a pro danou skupinu žáků se jedno téma vylosuje. Teoretická část zkoušky je ústní. Průběh, organizace a hodnocení je obdobný jako u závěrečné zkoušky učilišť s výučním listem.¹⁸⁰

Studium na konzervatoři je zpravidla ukončeno absolutoriem v konzervatoři.¹⁸¹ Absolutorium v konzervatoři představuje teoretická zkouška z odborných předmětů, zkouška z cizího jazyka, napsání a obhajoba absolventské práce, absolventský výkon z jednoho či dvou hlavních oborů nebo zkouška z umělecko-pedagogické přípravy.¹⁸² Ředitel školy stanoví témata pro teoretickou zkoušku z odborných předmětů, z umělecko-pedagogické přípravy a cizího jazyka, z nichž si žák losuje. Příprava trvá nejdéle 20 minut a jednotlivé zkoušky 30 minut. Zkouška z absolventského výkonu se koná v průběhu měsíce února. Kromě stálých členů konise absolutoria je členem vedoucí absolvent práce, absolventského výkonu a oponent. Klasifikuje se podle stupnice 1 – výborně, 2 – velmi dobře, 3 – dobře a 4 – nevyhověl. Celkové hodnocení je stejné jako na ostatních středních školách. Opravu zkoušky a obhajoby absolventské práce žák může konat celkem dvakrát.¹⁸³

Žáci povinné střední školy ve **Španělsku**, kteří úspěšně splnili všechny předměty, obdrží titul „Graduado en Educación Secundaria Obligatoria“, jež je opravňuje pokračovat ve studiu Bachillerato nebo odborného středního vzdělávání (F.P.E. de grado medio).¹⁸⁴ Dokladem o absolvování povinného sekundárního vzdělávání je certifikát (Certificado de Escolaridad), který obsahuje počet let studia a absolvované předměty. Ti žáci, u kterých studium nebylo úspěšné a dosáhli již 18 let

¹⁸⁰ § 74–76 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸¹ § 170 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸² Absolventský výkon může být skupinový nebo individuální.

¹⁸³ Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 145–146 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹⁸⁴ Titul „Graduado de Educación Secundaria Obligatoria“ obdrží i úspěšní žáci alternativních programů diverzifikace kurikula a počáteční odborné přípravy. (Ley Orgánica de Educación, čl. 31, kap. 3, odst. 1.)

věku, mají možnost do dvou let složit opravné zkoušky konané jednou ročně z předmětů, ze kterých propadli.¹⁸⁵

Maturita (el bachillerato) a kvalifikace na španělských středních školách nemá podobu souhrnných finálních zkoušek. Žáci jsou hodnoceny v průběhu celého studia.¹⁸⁶ Titul „Bachiller“ získává žák, který prospěje v každém předmětu.¹⁸⁷ Studenti středních odborných škol obdrží titul „Técnico“. Žákům, kteří nebyli úspěšní ve všech předmětech, je vydán certifikát absolbovaných předmětů. Na základě tohoto certifikátu je kvalifikace posuzována dle mezinárodního systému kvalifikací a odborné přípravy (Sistema Nacional de Cualificaciones y Formación Profesional).¹⁸⁸ Žáci studií v uměleckých oblastech obdrží titul „Técnico“ příslušného oboru (například v případě studia v oblasti návrhářství je to titul „Técnico de Artes Plásticas“). Na konci úspěšného absolvování sportovních studií (Enseñanzas deportivas) je žákovi vydán titul „Técnico Deportivo“, který je ekvivalentem titulu odborné přípravy (F.P.E.).¹⁸⁹ Rovněž představuje přímou cestu na studia Bachillerato.¹⁹⁰ Úspěšným absolvování studia jazyků žák obdrží certifikát příslušné úrovně jazyka (Certificado de Nivel Básico, Certificado de Nivel Intermedio, Certificado de Nivel Avanzado). V případě těchto studií je nutné složit závěrečné zkoušky, jejichž vypracování je v rukou školských správ. Zkoušky se konají jednou ročně a žáci, kteří neuspějí, získávají obdobný certifikát jako žákům odborného vzdělávání F.P.E.

4.8 Další vývoj

Reformní změny v **České republice** posledních let podnítil školský zákon z roku 2004. Mezi nejvýznamnější patří reforma v obsahu vzdělávání. Postupně

¹⁸⁵ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 186 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

¹⁸⁶ JELÍNKOVÁ, V. *Hodnocení znalostí na základních a středních školách zemí OECD*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1992, s. 58–59.

¹⁸⁷ Ley Orgánica de Educación, čl. 37, kap. 4, odst. 1.

¹⁸⁸ Ley Orgánica 5/2002, čl. 3, odst. úvodní.

¹⁸⁹ Titul „Técnico“ zpravidla značí odborné vzdělávání.

¹⁹⁰ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 187–189 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

se od školního roku 2007/2008 začalo učit podle školních vzdělávacích programů vypracovaných jednotlivými školami na základě závazných rámcových vzdělávacích programů, které představují národní úroveň.¹⁹¹ Střední školství nezůstalo výjimkou a byly zavedeny rámcové vzdělávací programy pro gymnázia, gymnázia se sportovní přípravou a odborné vzdělávání. Cílem je posílení autonomie každé školy a zdůraznění profesních kompetencí učitelů. V budoucnu by měly být zavedeny rámcové vzdělávací programy pro bilingvní gymnázia a konzervatoře.¹⁹²

Další změna se týkala zavedení státní maturitní zkoušky, kterou žáci skládali poprvé ve školním roce 2010/2011. Ve školním roce 2009/2010 byla vytvořena jednotná zadání pro všechny obory středního odborného vzdělávání s výučním listem a závěrečná zkouška, podle kterých se bude realizovat ve většině škol. Zadání zpracovávají pedagogové odborných škol a odborníci z praxe. Celková podoba Nové závěrečné zkoušky vychází z *koncepce nové závěrečné zkoušky*. Jednotné zadání školy získávají prostřednictvím informačního systému nové závěrečné zkoušky.¹⁹³

Ve **Španělsku** jsou otázky budoucího vývoje sekundární sféry vzdělávání zakotvené v Ley Orgánica de Educación z roku 2006. Tyto změny se týkají například problematiky prevence proti záškoláctví nebo koordinaci mezi základními pravidly nařízenými centrálně a předpisy regionálními. Největší pozornost je věnována střednímu odbornému vzdělávání. Vláda se snaží o rozvoj kompetencí, které by měli žáci získat. Součástí rozvrhu by měl být předmět, který žáky bude učit praktickým vědomostem a dovednostem v ekonomické oblasti potřebné pro život. Dále se rozvíjí snaha podporovat mobilitu studentů a uskutečňování jejich odborné praxe v zahraničí. Také je zde snaha o vytvoření programu, na základě kterého by bylo možná distanční forma vzdělávání F.P.E.¹⁹⁴

¹⁹¹ § 4 odst. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹² Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. s. 115 [2009] [cit.2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.

¹⁹³ Tamtéž, s. 115–116.

¹⁹⁴ Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. s. 128–129 [2009] [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.

4.9 Shrnutí

V České republice a ve Španělsku hraje vyšší sekundární vzdělávání důležitou roli při přípravě jedince na budoucí život, na další studium, na výběr povolání a uplatnění na trhu práce. České i španělské střední školy poskytují všeobecné nebo odborné vzdělávání. Všeobecné vzdělávání je zakončeno maturitou. V České republice střední vzdělávání ukončené maturitou poskytují gymnázia, střední odborné školy a konzervatoře. Tyto instituce kromě gymnázií organizují odborné vzdělávání. Ve Španělsku je maturitou (Bachillerato) zakončeno pouze všeobecné střední vzdělávání. V odborném vzdělávání je studium zakončeno vydáním certifikace prokazující úspěšné absolvování tohoto studia a získání různých titulů „Técnico“ příslušných oborů. V České republice je možné získat maturitu i v odborném středním vzdělávání zakončené maturitou. Maturitu pak mají možnost získat všichni absolventi i jiných typů studií (střední vzdělávání, střední vzdělávání s výučním listem), ale toto vzdělávání spadá už to postsekundárního vzdělávání (ISCED 4).¹⁹⁵ Ve Španělsku pokud chtějí absolventi odborného vzdělávání získat Bachillerato, nastupují na instituce, které dané studium poskytují. Toto vzdělávání se ovšem řadí opět do vyšší sekundární vzdělávací úrovně.

Ve Španělsku existuje specializovaný typ studií (Eseñanzas de Régimen Especial). Jedná se zejména o odborné vzdělávání, které může představovat kontinuální proces vzdělávání v daném oboru napříč několika vzdělávacími úrovněmi. Mezi tyto obory patří studium v oblasti umění (Eseñanzas Artísticas), sportu (Eseñanzas Deportivas) a jazyků (eseñanzas de idiomas). Umělecké vzdělávání se dělí do několika oborů jako je muzické umění a tanec (Eseñanzas de Música y Danza) a design a návrhářství (Eseñanzas de Artes Plásticas y Diseño). Studium oboru muzických umění může začínat již primární sféře vzdělávání a pokračovat až do terciární úrovně. Ostatními obory lze rovněž pokračovat ve vysokoškolském vzdělávání, ale jedinou možnou cestou na univerzitu je Bachillerato tak jako maturita v České republice.¹⁹⁶ Vzdělávání uměleckých oborů se dá v České republice přirovnat studiu

¹⁹⁵ PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 923.

¹⁹⁶ Maturita je v České republice základní podmínkou pro vstup na všechny instituce poskytující terciární vzdělávání. Ve Španělsku do terciární sféry vzdělávání patří i studium specializovaných oborů (Eseñanzas de Régimen Especial), pro které není Bachillerato podmínkou. Zpravidla je absolvují absolventi těchto studií v sekundární sféře vzdělávání.

v konzervatořích. Výuky jazyků poskytují španělské oficiální školy jaků (Escuelas Oficiales de Idiomas – EE.OO.II.) v několika jazykových úrovních. Toto studium je blízké studiu na českých jazykových školách. Rozdíl je takový, že toto řádné prezenční vzdělávání se v České republice řadí do postsekundárního vzdělávání. Ve Španělsku je součástí především vyššího sekundárního vzdělávání. Ve Španělsku postsekundární vzdělávací úrovní neodovídá žádné vzdělávání. V obou zemích existují i alternativní způsoby středoškolského vzdělávání. V České republice je představují například bilingvní gymnázia nebo lycea. Ve Španělsku může být příkladem alternativního vzdělávání Bachillerato Internacional, různé formy studia jazyků nebo Počáteční kurzy profesní přípravy.

Velmi odlišný způsob v obou zemích je organizace povinné školní docházky, která se ve Španělsku ukončuje povinným středním vzděláváním (Educación Secundaria Obligatoria – ESO na povinných středních školách. Povinná školní docházka ve Španělsku byla roku prodloužena z devíti na deset let a žáci musí absolvovat čtyřleté povinné střední vzdělávání. Mohou ho také absolvovat v rámci specializovaných studií (Enseñanzas de Régimen Especial) obdobným způsobem jako žáci u nás na nižších stupních gymnáziích. Předpokládaný věk nástupu na nepovinné sekundární vzdělávání je 16 let, zatímco v České republice je kratší školní docházkou věk nástupu na střední školu nižší. Nepovinné střední vzdělávání tak ve Španělsku trvá dva roky. V České republice je délka středního vzdělávání 2 až 4 roky dle typu vzdělávání. Ve Španělsku má ale dvouleté střední vzdělávání vždy vyšší kvalifikační hodnotu.¹⁹⁷

Nástup na střední vzdělávání ve Španělsku (resp. povinné střední vzdělávání – ESO) je automatický na základě ukončení povinné školní docházky na povinných středních školách. Uchazeč je přijímán na základě předložení certifikátu (Certificado de Escolaridad) prokazující absolvování povinné školní docházky. Některé školy mohou na určitá studia požadovat složení zkoušky, která je centrálně stanovena školskými správami. V České republice existuje rozmanitý systém přijímacích řízení. Na některá studia obou zemí (enseñanzas artísticas, enseñanzas deportivas, studium na konzervatořích v ČR) je podmínkou přijímacího řízení i složení talentové zkoušky.

¹⁹⁷ Srovnáno z hlediska získané klasifikace (certifikátu) a možnosti dalšího studia v terciární sféře vzdělávání.

Organizace středního vzdělávání obou zemí je obdobná. Dle školského zákona z roku 2004 začíná školní rok v září a končí v červnu. Ve Španělsku je školní rok organizován stejně. Vyjimku, tvoří to, že začátek školního roku si stanovují každé autonomní oblasti zvlášť. Je ale určen na měsíc září a španělská školská legislativa určuje minimální délku trvání školního roku na 34 týdnů. Pokud se započítají dny vyhrazené pro školní prázdniny je délka školního roku v obou zemích přibližně stejná. Školní týden trvá v České republice i ve Španělsku od pondělí do pátku. Počet vyučovacích hodin denně je 7 hodin v kuse po 45 minutách (8 až 9 s polední přestávkou) na českých středních školách a 6 hodin po 60 minutách na středních školách ve Španělsku. Do 60 minut vyučovací jednotky na španělských středních školách se počítá i s přestávkou. V praxi je vyučovací hodina ukončena dříve (10 až 15 minut před koncem hodiny). V rozvrzích žáků to vypadá jako by se učili několik hodin v kuse, ale v konečném důsledku je délka vyučování stejná jako v České republice.

Evaluace studentů na středních školách má ve Španělsku průběžnou podobu. V České republice je navíc ukončeno závěrečnou zkouškou, na základě, které absolvent získá příslušné vzdělání. Zpravidla se žáci hodnotí klasifikační škálou 1 až 5 v České republice a 0 až 10 na školách ve Španělsku. Český klasifikační stupeň 5 představuje ve Španělsku známka 0 až 4, stupeň dostatečný známka 5, stupeň dobrý známka 6, stupeň chvalitebný známka 7 až 8 a stupeň výborný známka 9 až 10. Součástí středoškolského vzdělávání daných zemí je v některých případech (odborné vzdělávání) i praxe. Hodnocení praxe na středních školách ve Španělsku je klasifikováno apto (způsobilý) a no apto (nezpůsobilý).

Finální hodnocení, na základě kterého absolventi obdrží certifikát prokazující jejich dosažení vzdělání, je ve Španělsku založeno na úspěšném ukončení všech předmětů v průběhu vzdělávání a nemá podobu finální zkoušky. V České republice se finální zkoušky konají. Pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou žáci konají státní maturitní zkoušku. V realizaci jsou dnes již i nové centrálně zadávané nové závěrečné zkoušky pro střední vzdělávání a střední odborné vzdělávání s výučním listem. Na základě úspěšných finálních zkoušek absolventi obdrží maturitní vysvědčení, výuční list, vysvědčení o absolutoriu nebo vysvědčení o závěrečné zkoušce. Ve Španělsku je povinné střední vzdělávání zakončeno vydáním certifikátu (Certificado de Escolaridad), který prokazuje získání kvalifikace „Graduado en Educación Secundaria

Obligatoria“, tedy dokončení povinné školní docházky. Žáci středních škol získávají certifikát prokazující Bachillerato (kvalifikace „Bachiller“) nebo titul „Técnico“ příslušného oboru (například „Técnico Deportivo“, „Técnico de Artes Plásticas“ atd.). Závěrečné zkoušky se konají pouze na školách EE.OO.II. poskytující studium jazyků.

Specializace středoškolského vzdělávání je v obou zemích velice rozmanitá. Od všeobecného vzdělávání poskytují české i španělské školy odborné vzdělávání v mnoha oborech. Poněkud exotickými obory na španělských školách může být studium rybolovu a námořnictva nebo zpěvu a tance flamenka, což je dáno kulturní tradicí a geografickými podmínkami země.

Základní obsah vzdělávání je v obou zemích dán centrálně, přičemž je zachváána jistá autonomie škol. V České republice každá škola na základě rámcových vzdělávacích programů vypracovává školní vzdělávací programy. Podobně to funguje ve Španělsku, kdy centrálně (prostřednictvím MEC a autonomních oblastí) jsou stanoveny základní kurikulární cíle vzdělávání a každá škola v rámci nich utváří konkrétní podobu obsahu vzdělávání.

V České republice i ve Španělsku existují střední školy státní, soukromé a církevní. Na českých soukromých školách je vzdělávání často poskytováno za úplatu. Ve Španělsku existují soukromé školy státem dotované a státem nedotované. Ty střední školy, které využívají státních finančních prostředků musí poskytovat vzdělávání bez školného. V každém případě je zdarma na středních školách poskytováno vzdělávání, které je součástí povinné školní docházky. Ostatní středoškolské instituce ve Španělsku poskytující Bachillerato, F.P.E. a speciální vzdělávání (Enseñanzas de Régimen Especial) také vybírají školné, jehož výše nepřesahuje skutečné výdaje na toto vzdělávání. Na většině soukromých španělských středních školách nosí žáci školní uniformy.

Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza a komparace vyšší sekundární úrovně vzdělávání České republiky a Španělska. Teoretická část se zabývala výkladem oboru srovnávací pedagogiky. Byl popsán předmět, význam, metodologie a definice této disciplíny. V První kapitole bylo pojednáno i o české srovnávací pedagogice v podobě výčtu několika publikací věnovaných tomuto tématu a Mezinárodní standardní klasifikací vzdělávání ISCED, která se stala nástrojem srovnávací pedagogiky. Další kapitoly byly věnovány popisu vzdělávacích systémů obou zemí.

V poslední kapitole byla provedena analýza české a španělské sekundární úrovně vzdělávání, na základě které byla úroveň podrobena srovnání. Kriteria při komparaci se stala vzdělávací úroveň a stát. Bylo tak komparováno vyšší sekundární vzdělávání dvou států, České republiky a Španělska. Při komparaci vzdělávací úrovně bylo použito hledisko organizace a struktury, které představuje srovnání institucí, specializací, přijímacího řízení, průběhu a organizace, hodnocení, způsobu ukončení a kvalifikací středoškolského vzdělávání.

Sekundární vzdělávání České republiky a Španělska je výrazně odlišné v rámci typů poskytovaného vzdělávání, přijímacího řízení, způsobu ukončování a certifikace. České a španělské střední školy poskytují všeobecné i odborné vzdělávání v mnoha různých oborech. Všeobecné vzdělávání je v obou zemích ukončeno maturitou. Maturitní vysvědčení je podmínkou pro přijetí na univerzity. Odborné vzdělávání Španělska představuje Educación de Formación Profesional - F.P.E de grado medio (odborné vzdělávání středního stupně) nebo speciální typ studií (Enseñanzas de Régimen Especial). Tento druh vzdělávání je ukončen certifikací a titulem příslušného oboru, s kterými lze pokračovat v terciární sféře vzdělávání. Zatímco v České republice je základní podmínkou vysokoškolského vzdělávání úspěšné složení státních maturitních zkoušek. Patrnou odlišností je způsob získání středoškolské certifikace. V České republice má podobu finální zkoušky. Ve Španělsku jsou žáci hodnoceni v průběhu celého studia a kvalifikaci získávají na základě úspěšného absolbování všech předmětů. V České republice jsou uchazeči ve většině případů středních škol přijímáni prostřednictvím přijímacího řízení. Ve Španělsku jsou žáci přijímáni automaticky, protože musí absolbovat povinnou školní docházku,

kteřá je uskutečňována na povinných středních školách, kde také mohou žáci dále pokračovat v nepovinném středním vzdělávání.

Zpracování práce se potýkalo s řadou překážek v podobě cizojazyčné terminologie. I celá řada autorů zabývajících se srovnávací pedagogikou upozorňují na tuto problematiku. Příkladem může být J. Průcha, který uvádí, že termín střední škola je sice u nás stále běžný, ale v komparativní pedagogice nenabývá svého významu a jeho použití je nepřesné. Důvodem je to, že v mezinárodní (anglické) terminologii nemá tento český termín svůj významový ekvivalent, i když v některých zemích a jejich jazycích bychom paralelní výraz shledali. Jako příklad uvádí italský termín „schola media“, která v překladu znamená střední škola, ale v případě italského školství označuje sekundární školu.¹⁹⁸ Podobně je na tom terminologie španělského středního školství, kde je pod výrazem „escuela secundaria obligatoria“ označováno povinné sekundární vzdělávání, které se sice řadí do sekundární vzdělávací úrovně, ale je jím ukončena povinná školní docházka a pravý český význam střední školy nenabývá. Shoda s tvrzeními s J. Průchou v rámci španělského středního školství je patrná i při odlišení středního odborného vzdělávání (bez maturity) a úplného středního vzdělávání (s maturitou). J. Průcha naráží na terminologické potíže při konfrontaci s mezinárodní realitou. V mnoha zemích se označují školy poskytující přípravu na povolání, což jsou v českém systému především střední odborné učiliště, jako školy profesní (secondary vocational schools), a na druhé straně se termínem technické (technical) označují nejen skutečné technické školy, například stavební, ale i vyšší střední školy, které de facto technické nejsou (například stavební, obchodní).¹⁹⁹ Stejného charakteru ve Španělsku existuje odborné vzdělávání Educación de Formación Profesional (P.F.E), kdy slovní spojení „formación profesional“ znamená „profesní formování/vzdělávání“. Navíc je ve školách poskytujících tento typ vzdělávání udělován titul „Técnico“, a to i v případech oborů, které nejsou zcela technickými. Problematika technických škol, které nabízejí studium i v netechnických oborech, je ve Španělsku zřejmá zejména v oblasti terciárního vzdělávání.

Další překážkou při zpracování práce byla citace španělských zákonů. Odlišné členění španělské legislativy bylo nutné vyřešit rozdílným způsobem odkazů.

¹⁹⁸ PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999, s. 113–144.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 113–144.

Vždy byl uveden název zákona či královského dekretu, článek, kapitola a oddíl. Při tomto způsobu citací byl užit autorčin překlad termínů „artículo“ (čl.), „capítulo“ (kap.) a „título“ (odst.). Aby nebyl pozměněn původní význam některých španělských termínů, jsou v textu práce ponáhány i cizojazyčné výrazy.

Diplomová práce vznikla jako pokračování autorčiny závěrečné práce v rámci oboru Pedagogika – vzdělávací politika, která se zabývala terciárním vzdělávání daných zemí. Stejně tak by stály za povšimnutí i další vzdělávací úrovně nebo hlediska srovnání jako výsledků vzdělávání, vzdělávací programy, vzdělávání pedagogů aj. Také by se mohlo stát předmětem srovnání i školství jiné země nebo vzdělávací politiky v několika zemích. V každém případě výsledky srovnávací pedagogiky mají velký inspirativní význam při utváření vzdělávacích politik jak jednotlivých zemí tak i při internacionalizaci vzdělávání. Tato diplomová práce by tedy mohla být přínosem v podobě informací pro žáky či studenty a zejména pedagogy a budoucí učitele, kteří mohou zjistit, jaké prostředí a podmínky vytváří v sekundární sektoru vzdělávání jiná země.

Slovníček

Administración Central – státní správa Španělska.

Administraciones Educativas (Autónomas) – správa vzdělávání v autonomních oblastech ve Španělsku.

Alta Inspección – státní školská inspekce ve Španělsku.

Apto – stupeň kvalifikace (způsobilý). Opakem je **no apto**, nezpůsobilý. V souvislosti se středními školami představuje stupně kvalifikace při hodnocení odborných praxí.

Arquitecto – španělský akademický titul získaný v druhém cyklu určitého oboru vysokoškolského studia („architekt“).

Arquitecto Técnico – španělský akademický titul získaný v prvním cyklu určitého oboru vysokoškolského vzdělávání („technický architekt“).

Bachiller – kvalifikace, kterou obdrží absolvent španělských středních škol s maturitou.

Bachillerato – maturitní zkouška ve Španělsku, kterou skládají studenti všeobecného vzdělávání na středních školách s maturitou. Tato maturitní zkouška nemá podobu finální souhrné zkoušky. Je udělena na základě studijních výsledků v průběhu celého studia.

Bachillerato Internacional – alternativní forma středního vzdělávání ve Španělsku („mezinárodní maturita“).

Bien – kvalifikační stupeň dobrý.

Catálogo Nacional de Cualificaciones Profesionales – španělský Národní katalog profesní kvalifikace.

Certificado de Avanzado – certifikát, který obdrží absolvent studia jazyků pokročilé úrovně na oficiálních školách jazyků ve Španělsku.

Certificado de Escolaridad – certifikát, který obdrží absolventi středních povinných škol ve Španělsku. Prokazuje dokončenou povinnou školní docházku.

Certificado de Nivel Básico – certifikát, který obdrží absolvent studia jazyků základní úrovně na oficiálních školách jazyků ve Španělsku.

Certificado de Nivel Intermedio – certifikát, který obdrží absolvent studia jazyků střední úrovně na oficiálních školách jazyků ve Španělsku.

Claustro (de Profesores) – komise učitelů působící na španělských školách.

Claustro Universitario – univerzitní senát zakládáný na španělských univerzitách.

Comunidades Autónomas – autonomní oblasti ve Španělsku (regiony).

Consejería de Educación – školská oddělení na obecních a městských úřadech.

Consejo Escolar – Rady škol na španělských školách.

Consejo Social – sociální rada španělských univerzit.

Consejo Superior de Deportes – vyšší rada pro sport ve Španělsku.

Constitución española de 1978 – španělská ústava z roku 1978.

Diplomado – španělský akademický titul získaný v prvním cyklu určitého oboru vysokoškolského vzdělávání („diplomat“).

Diplomas de Español como Lengua Extranjera – diplomy ze španělského jazyka vydávané Cervantesovým institutem (El Instituto Cervantes) jménem španělského Ministerstva školství.

Direcciones provinciales – Provinční ředitelství Ministerstva školství v autonomních oblastech ve Španělsku.

Doctor – španělský akademický titul získaný v druhém cyklu určitého oboru vysokoškolského vzdělávání („doktor“).

Educación de Formación Profesional (F.P.E.) – vzdělávání odborné přípravy ve Španělsku.

Educación primaria – základní vzdělávání.

Educación Secundaria Obligatoria – povinné střední vzdělávání ve Španělsku.

El Instituto Cervantes – Cervantesův institut, organizace, která byla založena roku 1991 za účelem šíření španělské kultury a jazyka.

Enseñanzas Artes Plásticas y Diseño – vzdělávání v oblasti designu a návrhářství. Je součástí uměleckých studií (**enseñanzas artísticas**) na španělských středních školách.

Enseñanzas artísticas superiores – vyšší umělecké vzdělávání.

Enseñanzas de Arte Dramático – vzdělávání v oblasti dramatického umění. Je součástí uměleckých studií (**enseñanzas artísticas**) na španělských středních školách

Enseñanzas de Danza – vzdělávání v oblasti tance. Je součástí uměleckých studií (**enseñanzas artísticas**) na španělských středních školách

Enseñanzas de Música – vzdělávání v oblasti muzických umění. Je součástí uměleckých studií (**enseñanzas artísticas**) na španělských středních školách.

- Enseñanzas de Régimen Especial** – speciální oblast španělského vzdělávání (umění, jazyky a sport).
- Enseñanzas de Régimen General** – základní vzdělávací proces ve Španělsku, který zahrnuje předškolní, základní, střední a vysokoškolské vzdělávání.
- Enseñanzas Deportivas** – sportovní studia, která jsou ve Španělsku součástí speciální sféry vzdělávání (**Enseñanzas de Régimen General**).
- Enseñanzas elementales** – základní stupeň určitého vzdělávání.
- Enseñanzas Escuelas Oficiales de Idiomas** – výuka jazyků, kterou ve Španělsku uskutečňují oficiální školy jazyků.
- Enseñanzas profesionales de música y danza** – vyšší vzdělávání v oblasti muzických umění a zpěvu.
- Escuelas Oficiales de Idiomas** – španělské oficiální jazykové školy.
- Escuelas Secundarias Obligatorias** – povinné střední školy ve Španělsku.
- Estudios elementales de Música y Danza** – základní vzdělávání v oblasti tance a hudby. Je součástí uměleckých studií (**enseñanzas artísticas**) na španělských středních školách
- Formación en Centros de Trabajo** – praxe, která je součástí odborného vzdělávání ve Španělsku.
- Grado medio** – střední stupeň (Educación de Formación Profesional de grado medio je odborné vzdělávání středního stupně).
- Grado superior** – vyšší stupeň (Educación de Formación Profesional de grado superior je odborné vzdělávání vyššího stupně).
- Graduado en Educación Secundaria Obligatoria** – kvalifikace, kterou obdrží absolventi povinných středních škol. Prokazuje úspěšné ukončení povinné školní docházky.
- Ingeniero** – španělský akademický titul získaný v druhém cyklu určitého oboru vysokoškolského studia („inženýr“).
- Ingeniero Técnico** – španělský akademický titul získaný v prvním cyklu určitého oboru vysokoškolského vzdělávání („technický inženýr“).
- Inspección de Servicios** – servisní inspekce španělských univerzit.
- Inspecciones Técnicas de Educación** – školní technická inspekce ve Španělsku.
- Instituto de Ciencias de la Educación** – Institut pedagogických věd ve Španělsku, ve kterém se absolvuje praxe budoucích pedagogů.

Institutos de Educación Secundaria – instituce středního vzdělávání ve Španělsku.

Institutos Generales y Técnicos – společný název pro všechny střední školy, který byl zaveden v druhé polovině 19. století.

Institutos Municipales de Educación – španělské městské vzdělávací instituty.

Insuficiente – kvalifikační stupeň nedostatečný.

Juntas de Facultad – fakultní rada na španělských univerzitách.

Juntas de Gobierno – řídicí rady španělských univerzit.

La prueba de Acceso a la Universidad – přijímací zkouška na univerzity ve Španělsku.

Ley Orgánica de Educación – španělský školský zákon z roku 2006.

Ley Orgánica de la Participación, la Evaluación y el Gobierno de los Centros Docentes – španělský zákon z roku 1995, který právně ustanovuje organizaci a funkci státních orgánů ve vzdělávacích centrech financovaných z veřejných zdrojů.

Ley Orgánica de las Cualificaciones y de la Formación Profesional – španělský zákon z roku 2002, který upravuje odborné vzdělávání ve Španělsku.

Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo – španělský zákon z roku 1990, který se věnuje právnímu uspořádání vzdělávacího systému ve Španělsku.

Ley Orgánica de Universidades – španělský zákon z roku 2001, v němž je zakotvený systém univerzitního vzdělávání.

Ley Orgánica reguladora del Derecho a la Educación – španělský zákon z roku 1985, který upravuje právo na vzdělávání.

Licenciado – španělský akademický titul získaný v druhém cyklu určitého oboru vysokoškolského vzdělávání („licenciát“).

Ministerio de Educación y Ciencia – Ministerstvo školství a vědy ve Španělsku.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte – španělské Ministerstvo školství, kultury a sportu.

Notable – kvalifikační stupeň chvalitebný.

Noticias Jurídicas – španělská webová stránka týkající se právních novinek obsahující i veškerou španělskou právní legislativu.

Oficina de Educación y Ciencia – Úřad pro vzdělávání a vědu ve Španělsku.

Programas de Cualificación Profesional Inicial – alternativní forma výuky v sekundární sféře vzdělávání ve Španělsku („program počáteční profesní přípravy“).

Real Decreto 1631/2006 por el que se establecen las enseñanzas mínimas correspondientes a la Educación Secundaria Obligatoria – královský vyhláška z roku 2006, která ustanovuje minimální vzdělávání odpovídající povinnému sekundárnímu vzdělávání.

Real Decreto 276/2003 sobre los Centros docentes no universitarios – královská vyhláška z roku 2003 vztahující se k neuniverzitním vzdělávacím institucím poskytující terciární vzdělávání ve Španělsku.

Real Decreto 596/2007 por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño – královská vyhláška z roku 2007, kterou je upraveno odborné vzdělávání v oboru designu a návrhářství.

Real Decreto 806/2006 por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo – královská vyhláška z roku 2006, která ustanovuje harmonogram španělského vzdělávacího systému.

Secretaría de Estado de Educación – Státní sekretariát pro vzdělávání ve Španělsku.

Secretaría de Estado de Universidades e Investigación – státní sekretariát pro univerzity a výzkum ve Španělsku.

Sistema Nacional de Cualificaciones y Formación Profesional – španělský národní systém kvalifikací a odborného vzdělávání.

Sobresaliente – kvalifikační stupeň výborný.

Subsecretaría de Educación y Ciencia – Podsekretariát pro vzdělávání a vědu ve Španělsku.

Suficiente – kvalifikační stupeň dostatečný.

Técnico – kvalifikace, kterou získává absolvent středního odborného vzdělávání (F.P.E. de grado medio).

Técnico de Artes Plásticas – kvalifikace, kterou obdrží absolvent středoškolského studia v oblasti výtvarného umění.

Técnico de Artes Plásticas y Diseño – kvalifikace, kterou obdrží absolvent středního odborného vzdělávání v oblasti designu a návrhářství.

Universidad Autónoma de Madrid – veřejná univerzita v Madridu.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

KOTÁSEK, J. a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

La Constitución Española de 1978. [online]. 1978 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/constitucion.t1.html.

Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo. [online]. 1990 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.educacion.gob.es/mecd/oposiciones/files/logse.pdf>.

Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. [online]. 1985 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo2-2006.html.

Ley Orgánica 5/2002, de 19 de junio, de las Cualificaciones y de la Formación Profesional. [online]. 2002 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Laboral/lo5-2002.html.

Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades. [online]. 2001 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo6-2001.html.

Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación. [online]. 1985 [cit. 2011-11-28]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo8-1985.html.

Ley Orgánica 9/1995, de 20 de noviembre, de la participación, la evaluación y el gobierno de los Centros Docentes. [online]. 1995 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r1-lo9-1995.html.

Real Decreto 1631/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas correspondientes a la Educación Secundaria Obligatoria. [online]. 2006 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd1631-2006.html#a4.

- Real Decreto 276/2003 de 7 de marzo, sobre los Centros docentes no universitarios.* [online]. 2003 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd276-2003.html.
- Real Decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño.* [online]. 2007 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd596-2007.html.
- Real Decreto 806/2006, de 30 de junio, por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo, establecida por la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.* [online]. 2006 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rd806-2006.html.
- Ústava České republiky. Listina základních práv a svobod.* Ostrava: Sagit, 2004, 192 s. ISBN 80- 7208-354-6.
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.
- Vyhláška č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem.* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-47-2005-sb1?highlightWords=vyhl%C3%A1%C5%A1ka+ukon%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD+studia+st%C5%99edn%C3%AD+%C5%A1kol%C3%A1ch+z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dnou+zkou%C5%A1kou+ukon%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD+vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD+konzervato%C5%99i+absolutoriem>.
- Vyhláška č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách.* [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-671-2004-sb-4?highlightWords=vyhl%C3%A1%C5%A1ka%2C+kteou+stanovuj%C3%AD+podrobnosti+organizaci+p%C5%99ij%C3%ADmac%C3%ADho+%C5%99C3%ADzen%C3%AD+vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD+st%C5%99edn%C3%ADch+%C5%A1kol%C3%A1ch>.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. [online]. 2006, 12. 4. 2002 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/sb048-02.pdf> .

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. [online]. 1998, 11. 6. 2010 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/12768>.

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění zákona č. 562/2004 Sb. [online]. 2006, 30. 10. 2006 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-306-1999-sb-o-poskytovani-dotaci-soukromym-skolam-predskolnim-a-skolsky-m-zarizenim-ve-zneni-zakona-c-562-2004-sb-1?highlightWords=Z%C3%A1kon+%C4%8D.+306%2F1999+Sb.%2C+poskytov%C3%A1n%C3%AD+dotac%C3%AD+soukrom%C3%BDm+%C5%A1kol%C3%A1m%2C+p%C5%99ed%C5%A1koln%C3%ADm+%C5%A1kolsk%C3%BDm+za%C5%99%C3%ADzen%C3%ADm%2C+zn%C4%9Bn%C3%AD+z%C3%A1kona+%C4%8D.+562%2F2004>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. 2006, 19. 11. 2004 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>.

Literatura

BRDEK, M. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle.* Praha: ASPI, 2004, 167 s. ISBN 80–86395–96–0.

BROŽOVÁ, S., GOULLIOVÁ, K. *Sekundární vzdělávání v Evropské unii: struktura, organizace a správa.* Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, 141 s. ISBN 80-211-0302-7.

CARRASCO MONTERO, J. *Realie španělsky mluvících zemí.* Plzeň: Jiří Fraus, 1997, 79 s. ISBN 80–85784–54–8.

- CENTRO DE INVESTIGACIÓN Y DOCUMENTACIÓN EDUCATIVA. *El sistema educativo español*. Madrid: Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia, 2002, 104 s. ISBN 84-369-2965-9.
- COBA ARANGO, E., GRAÑERAS PASTRANA, M. a kol. *Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 2009*. Madrid: Secretaría General Técnica, Subdirección General de Información y Publicaciones, 2009. 318 s. ISBN 978-84-369-4824-0.
- ČERYCH, L. *České vzdělání a Evropa: strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR při vstupu do Evropské unie: program Phare, projekt č. CZ 9405-01-03-01*. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.
- EURYDICE. *Klíčové údaje o školství v Evropské unii*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, 185 s. ISBN 80-211-0297-7.
- EURYDICE. *Sekundární vzdělávání v Evropské unii: struktura, organizace a správa*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, 141 s. ISBN 80-211-0302-7.
- EURYDICE. *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Praha: Gnosis, 1997, 454 s.
- Evropská komise. *Estructuras de los sistemas educativos y de formación en Europa: España 2009/10* [online]. [2009] [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_ES_ES.pdf.
- Evropská komise. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010* [online]. [2009] [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf.
- Evropská komise. *Organización del sistema educativo español 2009/2010* [online]. [2009] [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/ES_ES.pdf.
- Evropská komise. *Resumen descriptivo de los sistemas educativos europeos* [online]. [2011] [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_ES_ES.pdf.
- Evropské komise. *Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě: Česká republika 2009/2010* [online]. [2009] [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf.

- GRAU COMPANY, S. *La organización del centro escolar. Documentos para su planificación*. Alicante: Editorial Club Universitario, 2005, 272 s. ISBN 84-8454-476-1.
- HOUDKOVÁ, Z. *Školství ve Španělsku a Portugalsku*. Praha: Ústav školských informací, 1983, 65 s.
- JELÍNKOVÁ, V. *Hodnocení znalostí na základních a středních školách zemí OECD*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1992, 88 s. ISBN 80-211-0106-7.
- JEŽKOVÁ, V., WALTEROVÁ, E. *Vzdělávání v zemích Evropské unie*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1997, 194 s. ISBN 80-96039-19-6.
- JÚVA, V., LIŠKAŘ, Č. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 223 s.
- KÁDNER, O. *Vývoj a dnešní soustava školství. Třetí díl*. Praha: Obec učitelská, 1933, 500 s.
- KALLEN, D. *Sekundární vzdělávání v Evropě: problémy a perspektivy*. Praha: Gnosis, 1997, 264 s.
- KASPER, T., KASPEROVÁ D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008, 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.
- KODET, S. *Současné španělské školství*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1993, 42 s.
- KOLOMPÁROVÁ, L. *Terciární vzdělávání České republiky a Španělska*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, 2012, s. 88. Vedoucí diplomové práce Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ČR v roce 2010: Cesta ke kvalitě a efektivitě vzdělávání v roce 2010*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011, 141 s. ISBN 978-80-211-0617-8.
- NEZVALOVÁ, D. *Pedagogika pro učitele. Část první, kapitoly z obecné didaktiky*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1995, 104 s. ISBN 80-7067-796-1.
- PAŘÍZEK, V. *Pedagogické problémy vzdělávacích soustav: srovnávací studie*. Praha: Akademia, 1967, 73 s.

- PAVLÍK, O. *Pedagogická encyklopédia Slovenska*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1984, 742 s.
- PRŮCHA, J. *Česko-anglický pedagogický slovník*. Praha: Nakladatelství ARSCI, 2005, 138 s. ISBN 80-86078-50-2.
- PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, J. *Proměny vzdělávání v mezinárodním kontextu*. Praha: Karolinum, 1992, 155 s. ISBN 80-7066-546-7.
- PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006, 263 s. ISBN 80-7367-155-7.
- PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999, 319 s. ISBN 80-7178-290-4.
- Správa a řízení školství v Evropě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, 148 s. ISBN 80-211-0253-5.
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007, 456 s. ISBN 978-80-247-1734-0.
- VÁŇOVÁ, M. a kol. *Vzdělávací systémy ve vyspělých evropských zemích: výstup stěžejního úkolu PedF UK v Praze*. Praha: Karolinum, 1994, 86 s. ISBN 80-7066-848-2.
- VÁŇOVÁ, M. *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2005, 87 s. ISBN 80-86723-12-7.
- VÁŇOVÁ, M. *Teoretické a metodologické otázky srovnávací pedagogiky*. Praha: PedF UK, 1998. 91s. ISBN 80-86039-51-X.
- WALTEROVÁ, E. *Srovnávací pedagogika: vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2006, 325 s. ISBN 80-7290-269-5.
- Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1996, 197 s. ISBN 80-211-0215-2.

Internetové zdroje

Český statistický úřad [online]. © 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>.

- EURYDICE* [online]. 2009 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php.
- Instituto Cervantes* [online]. © 1991-2012 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.cervantes.es/default.htm>.
- Ministerio de Educación, Cultura y Deporte* [online]. © 2012 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.educacion.gob.es/portada.html>.
- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. © 2006 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>.
- Ústav pro informace ve vzdělávání* [online]. 24. 01. 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.uiv.cz/>.

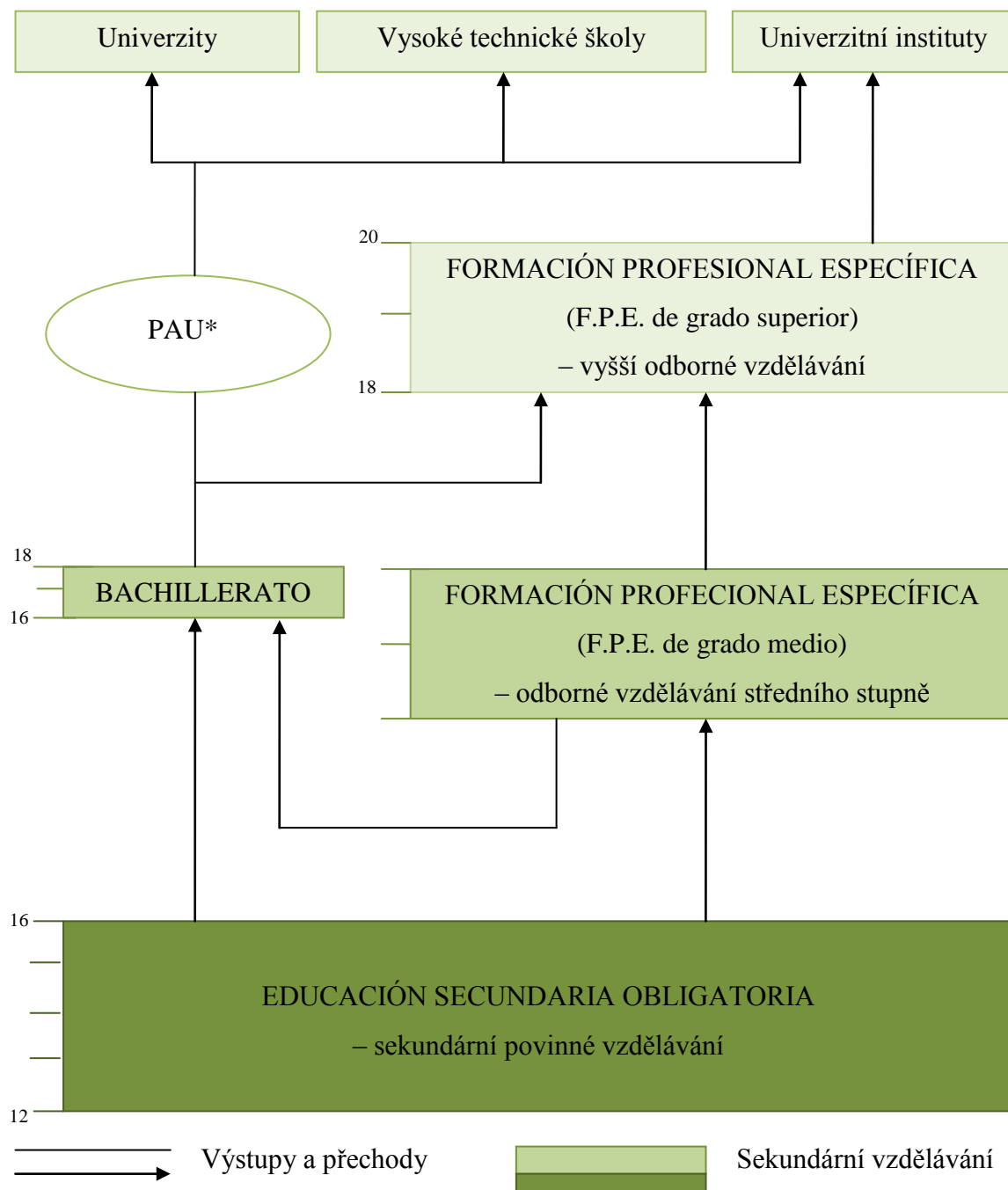
Seznam obrázků a tabulek

Obr. 1 Schéma finančních toků v českém školství	26
Obr. 2 Schéma vzdělávacího systému v České republice.	27
Obr. 3 Schéma vzdělávacího systému ve Španělsku.	39
Tab. 1 Přehled a popis vzdělávacích úrovní Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED.....	16
Tab. 2 Rozdělení pravomocí v oblasti vzdělávání Španělska	37

Přílohy

- Příloha č. 1 Schéma sekundárního vzdělávání ve španělském školském systému
- Příloha č. 2 Počet žáků středních škol podle typu vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Španělsko)
- Příloha č. 3 Počet nově přijatých žáků na střední školy podle typu vzdělávání sekundárního vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Česká republika)

Příloha č. 1 Schéma sekundárního vzdělávání ve španělském školském systému²⁰⁰

* PAU (Prueba de Acceso a la Universidad) – Přijímací zkouška na univerzitu

Zdroj: BROŽOVÁ, S., GOULLIOVÁ, K. *Sekundární vzdělávání v Evropské unii: struktura, organizace a správa*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998, s. 27.

²⁰⁰ V schématu je zobrazen základní proces vzdělávání (Enseñanzas de Régimen General). Studium umění, jazyků a sportu (Enseñanzas de Régimen Especial) lze umístit na úroveň středního odborného vzdělávání (F.P.E. de grado medio).

Příloha č. 2 Počet žáků středních škol podle typu vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Španělsko)

		Počet žáků
Celkem		3 659 721
Enseñanzas de Régimen General (základní větev vzdělávání)	Celkem	2 846 892
	Educación Secundaria Obligatoria (ESO) (povinné střední vzdělávání)	1 783 856
	Bachillerato (střední vzdělávání s maturitou)	624 287
	Bachillerato – distanční forma (střední vzdělávání s maturitou)	45 768
	Educación de Formación Profesional (F.P.E.) de grado medio (odborné střední vzdělávání)	288 708
	Educación de Formación Profesional (F.P.E.) de grado medio- distanční forma (odborné vzdělávání)	7 456
	Programas de Cualificación Profesional Inicial (program počáteční profesní přípravy)	80 008
Enseñanzas de Régimen Especial (speciální větev vzdělávání)	Celkem	812 829
	Enseñanzas Artísticas (umělecké vzdělávání)	357 696
	Enseñanzas de Música (studium muzických umění)	301 981
	Enseñanzas de Danza (studium tance)	33 773
	Enseñanzas de Arte Dramático (studium dramatického umění)	2080
Enseñanzas de Artes Plásticas y Diseño (studium designu a návrhářství)	26775	

	Enseñanzas Deportivas (studium sportû)	6033
	Enseñanzas Escuelas Oficiales de Idiomas (EE.OO.II.) (studium jazyků)	449 100

Zdroj: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte: Estadísticas de la Enseñanzas no universitarias: Datos avance 2010 – 2011. [online]. [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.educacion.gob.es/dctm/ministerio/horizontales/estadisticas/nouniversitarias/centros/20102011/notaresumen201011.pdf?documentId=0901e72b80d1a21d>.

Příloha č. 3 Počet nově přijatých žáků na střední školy podle typu vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Česká republika)

	Počet žáků
Celkem	115 382
Střední vzdělávání	1097
Střední vzdělávání s výučním listem	35 985
Střední vzdělávání s maturitou	77 685
Víceleté	11 257
4 leté	66 428
Z toho vzdělávání na gymnáziích	23 677
Z toho vzdělávání v lyceích	5 082
Vzdělávání v konzervatoři	615

Zdroj: *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ČR v roce 2010: Cesta ke kvalitě a efektivitě vzdělávání v roce 2010*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2011.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Lucie Kolompárová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Medved'ová
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Sekundárního vzdělávání České republiky a Španělska
Název v angličtině:	Secondary education in the Czech Republic and Spain
Anotace práce:	Diplomová práce spadá do oboru srovnávací pedagogiky. Je zaměřena na komparaci sekundárního vzdělávání České republiky a Španělska. Vzdělávací úroveň je srovnána z hlediska organizace a struktury, tj. přijímacího řízení, průběhu, způsobu ukončení, certifikace a kvalifikace středoškolského vzdělávání. Práce také obsahuje výklad o disciplíně srovnávací pedagogika a vzdělávacích systémů obou zemí.
Klíčová slova:	sekundární vzdělávání, středoškolské vzdělávání, střední školy, odborné školy, vzdělávání, školství, vzdělávací systém, srovnávací pedagogika, Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
Anotace v angličtině:	This thesis falls to the field of the comparative education. It focuses on a comparison of the secondary education of the Czech Republic and Spain. Educational level is compared in terms of organization and structure. This is admission, course, method completion, certification and qualification of the secondary education. The work also includes a presentation of the discipline of comparative education and educational systems of both countries.
Klíčová slova v angličtině:	secondary education, secondary schools, vocational schools, training, education, education system,

	comparative education, International Standard Classification of Education
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 Schéma sekundárního vzdělávání ve španělském školském systému</p> <p>Příloha č. 2 Počet žáků středních škol podle typu sekundárního vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Španělsko)</p> <p>Příloha č. 3 Počet nově přijatých žáků na střední školy podle typu vzdělávání sekundárního vzdělávání ve školním roce 2010/2011 (Česká republika)</p>
Rozsah práce:	87 s. (161 393 znaků)
Jazyk práce:	čeština